

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 101. vuosikerta 14.3.2025

3 | 25

Elokuva- ja tv-
työntekijöiden
työehto-
neuvottelut
jumiutuivat
s. 6

Journalistiliitto
saa uuden
puheenjohtajan
s. 8

Otavamedia
sallii etätyön
myös ulkomailla
s. 34

Perinteiset mediatyöt
kuristuvat
digimuutoksessa.
Se turhauttaa kokenutta
Tapani Leistiä. **14**

KUVA: OUTI NEUVONEN

Voivatko faktat Ukrainasta muuttua mielipiteiksi?

Janne Zareff,
toimittaja

s.9

Urheilutoimitukset hukkaavat uutisvoittoja keskittymällä miesten urheiluun.

Marika Lehto,
freelancetoimittaja

s.4

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Elokuva- ja tv-ala ansaitsee paremmat työolot

Elokuva- ja tv-tuotantoalan työntekijät puolustivat viikko sitten lauantaina 8. maaliskuuta oikeuttaan inhimillisempiin työoloihin. He myös vastustivat tuotantoyhtiöitä neuvotteluissa edustavan työnantajajärjestö Paltan aikeita polkea kulttuurialan palkankorotuksia.

Alan ongelmat ovat olleet tiedossa vuosia, ja nyt työntekijäpuolen mitta täyttyi. Lakkoa voikutsua historialliseksi. Edellisen kerran Journalistiliitto oli lakossa vuonna 1988.

Neuvotteluita alan työehdoista on jatkettu jo kolme kuukautta. Työntekijöitä sopu olisi jo kertaalleen kiinnostanut, mutta tuotantoyhtiöitä ei.

Paltan mukaan työntekijöiden hyvinvointia ei ratkota työehtosopimukseen kirjatulla paremmilla ehdoilla. Palkoissa taas pitäisi tyytyä merkittävästi vähempään kuin ”yleinen linja” on.

Inhimillisempään kohteluun ja reiluun palkkaukseen ei muka vain ole varaa.

Siltä se on jo pitkään myös näyttänyt. Elokuva- ja tv-alan keinoista työoloista on julkaistu nel-

jän viime vuoden aikana useita paljastusjuttuja.

Ilta-lehti kertoi jo joulukuussa 2021, miten tuotantoyhtiöt tinkivät työntekijöiden työehdoista, palkoista ja hyvinvoinnista. Joustaa pitää niin, että moni piti esimerkiksi televisiouraa ja perhettä mahdottomana yhdistelmänä.

Journalistin elokuussa 2022 julkaisemassa jutussa alan työntekijät kertoivat työturvallisuussääntöjen toistuvasta rikkomisesta, liian pitkistä työvuoroista ja siitä, miten lainmukaisistakin korvauksista joutuu taistelemaan.

Syyskuussa 2023 Yle raportoi ongelmista *Konflikti*-sarjan kuvauksissa. Työaika ei riittänyt töiden tekemiseen, mutta ylitöiden tekeminen kiellettiin. Maaliskuussa 2024 *Helsingin Sanomat* kertoi ongelmista Yellow Film & TV-yhtiössä.

Tämän vuoden tammikuussa *Longplay* kertoi, miten sarjatuotantojen kulukuuri johtaa tuotannoissa järjettömiin tilanteisiin. Mahdottomat aikataulut ja budjetit vaikuttavat jo sarjojen laatuun.

Oireellista on, että monet edellä mainittuihin juttuihin haastatellut uskalsivat komment-

KUVA: HEIDI PIIRAINEN

Näyttää siltä, ettei tuotantoyhtiöiden mielestä koskaan ole oikea hetki korjata alan työoloja.

toida poskettomia työolojaan vain nimettömänä. Omien oikeuksien puolustaja joutuu ”mustalle listalle”.

”Ulkopuolisille ei työoloista pidä kertoa, jos aikoo työllistyä jatkossakin”, eräs haastateltava sanoi *Journalistin* jutussa.

”Välillä tällä alalla työskenteleminen tuntuu siltä kuin tekisi töitä järjestäytyneelle rikollisuudelle.”

KUN PALTA HYLKÄSI ensimmäisen sovintoesityksen, se vetosi alan heikkoon taloustilanteeseen. On tietysti totta, että elokuva- ja tv-ala kärsii juuri nyt historiallisesta työttömyydestä ja kotimaisten tv-kanavien tilanne on vaikea.

Samaan aikaan on hyvä muistaa, että *Ilta-lehden* vuonna 2021 tekemä juttu huonoista työoloista julkaistiin samana vuonna, kun elokuva- ja tv-alan ammattilaisista oli Business Finlandin selvityksen mukaan jopa pulaa.

Näyttää siltä, ettei tuotantoyhtiöiden mielestä koskaan ole oikea hetki korjata alan työoloja. Ei huonoina aikoina, mutta ei oikein hyvinäkään.

Herää kysymys, millä alalla on varaa toistavasti polttaa loppuun ammattilaisia, polkea työehtoja ja saada tekijät vaihtamaan alaa. Lähes kaksi kolmesta elokuva- ja tv-alan työntekijästä kärsii psyykkisistä oireista. On kuin tuotantoyhtiöt eivät osaisi laskea yhtä kuvausjaksoa pidemmälle, mitä tekijöiden loppuun polttaminen maksaa.

ELOKUVA- JA TV-TUOTANTOALAN työriidan sovittelu oli jatkumassa tämän *Journalistin* mennessä painoon. Journalistiliitto antoi uuden varoituksen nyt jopa kaksi viikkoa kestävästä lakosta. Se alkaisi 22. maaliskuuta.

Kahden viikon lakko olisi työntekijöillekin vakava paikka. Tuotantoyhtiöillä on kuitenkin paljon näyttöjä siitä, etteivät ne epäröi kävellä yli jokaisen, joka ei taistele omien oikeuksiensa puolesta.

Maaliskuun 8. päivän lakolla oli tärkeä viesti. Elokuva- ja tv-tuotantojen työntekijät ansaitsevat inhimillisempää kohtelua ja samat palkan korotukset kuin muutkin – ja he uskaltavat nyt myös vaatia niitä. ●

KUVA: ANTTI AIMO-KOIVISTO/LEHTIKUVA

Urheiluselostaja Kimmo Porttila saa työssään käyttäytyä kuin ”häiden humalainen eno”.

Samuel Savolainen on Avun päätoimittaja jo toisessa polvessa.

s.33

Kannen/takakannen kuva: Karoliina Paatos

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 101. vuosikerta
14.3.2025

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIIKTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 4 / 2025
ILMESTYY 11. 4., AINEISTO 2. 4.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Urheilutoimitukset hukkaavat uutisvoittoja keskittyessään miehiin, kirjoittaa Marika Lehto

Marika Lehto, teksti • Anna-Katri Hänninen, kuva

MARIKA LEHTO

- 43-vuotias freelance-toimittaja, tietokirjailija ja yrittäjä.
- Oli ehdolla Suureen journalistipalkintoon ja tutkivan journalismin Lumilapioon vuonna 2018 *Urheilulehdessä* julkaistusta, joukkuevoimistelun valmennuskulttuurista käsittelevästä jutustaan.
- Vuoden 2019 freelancejournalisti. Kirjoittanut neljä urheilijaelämäkertaa.
- Valmistunut yhteiskuntatieteiden maisteriksi Tampereen yliopistosta.
- Asuu Mikkelissä.

Miesten urheilussa pyörii yleisö, raha ja valta. Niinpä siellä pyörivät tuttujen ihmisten ja aiheiden keskellä myös urheilutoimittajat.

Se on virhe. Yhteiskunnallisesti vastuullinen ja uusia yleisöjä haluava journalisti avaisi silmänsä uusille aiheille. Tällä hetkellä isot urheilutoimitukset eivät huomaa tai välitä edes heidän eteensä tarjotimella kannetuista skuupeista.

Esimerkkejä on monia. Toukokuussa 2022 somevaikutaja ja entinen fitnessurheilija **Cheyenne Järvinen** epäili Instagramissa fitnessin lajiliiton eettisyyttä, seksuaalista häirintää ja hyvän hallinnon periaatteita.

Kuulin kirjoituksesta ja lajiyhteisön keskustelusta yli puoli vuotta myöhemmin. Yllätyin, miksei yksikään urheilutoimitus ollut selvittänyt Järvisen väitteitä. Ne olivat vakavia ja koskivat nuorten naisten suosittua trendilajia. Tartuin aiheeseen itse. Juttuni Suomen fitnessurheilury:n toiminnan epäkohdista julkaistiin *Urheilulehdessä* ja *Helsingin Sanomissa* huhtikuussa 2023.

Sama on tapahtunut monesti.

Huhtikuussa 2021 Suomen menestynein taitoluistelija **Laura Lepistö** kertoi *Annassa* urheilu-uran aiheuttamasta hormoniepätasapainosta ja lapsettomuudesta. Juttua siteerattiin, mutta laajempaa keskustelua naisurheilijoiden terveysongelmista ei silloin tullut. Ei, vaikka kenen tahansa pitäisi tajuta ilmiön vakavuus ja laajuus, ja Lepistö sai vertaisilta valtavasti viestejä.

Syksyllä 2023 voimistelun ja taitoluistelun huippujoukkueet Ovo Team ja Marigold IceUnity julkaisivat Instagramissa kannanoton verkkokiusaamisesta. Urheilujournalistit olivat hiljaa, ennen kuin itse löysin monia muitakin urheilulajeja ja tuhansia junioriurheilijoita koskettavan aiheen.

Syksyllä 2024 bongasin somesta long covidistaan muutamana vuosi sitten *Hesarissa* ja Ylellä kertoneen triathlonin Suomen mestarin **Erika Lagerin** paluun ja juniori-hiihtäjä **Oliver Salmisen** ilmastoavautumisen.

Räikein esimerkki on toki se, että vuonna 2018 tarvit-

tiin urheiluaiheista kirjoittamisen juuri aloittanut freelancetoimittaja räjäyttämään keskustelu voimistelun valmennuskulttuurin epäkohdista. Aihe oli ollut urheilutoimittajien nenän edessä vuosikymmeniä.

VOI TOKI VÄITTÄÄ, etteivät kaikki mainitsemani aiheet ole yleisesti tarpeeksi tärkeitä ja suurelle yleisölle kyllin mielenkiintoisia, ja että nostan vain omaa häntääni.

Minä väitän, että urheilutoimitusten miehin kokoonpano ja urheilujournalismin perinteet ovat yhä sokeita erilaisille, usein naisia ja nuoria koskettaville aiheille. Muihin yleisesti tärkeisiin ja mielenkiintoisiin aiheisiin kyllä riittää aikaa.

Helsingin Sanomien arkistosta löytyy vuodelta 2024 viisitoista otsikkoa soutaja **Jari Saariosta**. Saman urheilutoimituksen *Ilta-Sanomien* arkistosta löytyy vuodelta 2024 neljätoista otsikkoa **Seppo Rädystä**. Urheilusivuilla on myös myyty ex-pituushyppääjä **Tommi Evilän** kitaraa.

Tarkastelin asiaa kokeen vuoksi alkuvuodesta myös päivätasolla. Miespainotteinen linja on jatkunut. Esimerkiksi 23. tammikuuta Yle Urheilun etusivun viidestäkymmenestä ensimmäisestä jutusta vain kymmenen koski edes osittain naisten urheilua.

A-lehtien uusi *Aitio* on luvannut tarjota ”parempaa” urheilujournalismia. Tammikuun 23. päivä Apu360-soveluksen *Aitio*-välilehdellä oli juttuja ja kuvia pelkästään miehistä.

Naisia koskeva urheilujournalismi puuttuu usein muualtakin. Näin raportoi esimerkiksi *Hesaria* ja *Keskisuomalaista* seuraava toimittaja **Virpi Salmi** Instagramissa.

MEDIAN TEKIJÄNÄ YMMÄRRÄN, että jutut tehdään näyttöjä ja digitilaaajia tuovista aiheista. Siten toimittajan ja esihenkilön palkka juoksee jatkossakin.

Juuri siksi urheilutoimitusten kannattaisi opetella tekemään vetoavaa journalismia myös 2,5 miljoonan suomalaistyön ja -naisen urheilusta ja liikunnasta.

Sitä vaatii velvollisuutemme, mutta myös toimitusten keskinäisen kisan etumatka ja korkein palli. Jos kaikkia ihmisiä ei tällä hetkellä urheilujournalismi kiinnosta, vika ei ole heidän vaan meidän. ●

Elokuva- ja tv-alalla työskentelevä Rami Ilola oli lakkovahtina Putouksen kuvausten edustalla Helsingin Arabianrannassa 8. maaliskuuta.

Elokuva- ja televisiotyöntekijät lakkoilivat, Ylen ja MTV:n työehtosopimukset valmistuivat

Manu Haapalainen, Janne Flinkkilä, teksti • Antti Yrjönen, kuva

21

Journalistiliitto hoiti viime vuonna 21 työnantajan ja työntekijän välistä oikeustapausta. Riitojen syinä olivat vuonna 2024 tuotannollistaloudellinen irtisanominen (2), henkilöperusteinen irtisanominen (8), freepalkkio-saatava (3) ja palkkaan liittyvä riita (3). Vuonna 2023 tapauksia oli 33.

Lähde: SJL

"Suomalaisessa mediassa ulkomaanuu-tisointi on kaventunut ja painottuu usein kotimaan näkökulmiin", kirjoittaa freelance-toimittaja **Maria Paldanius** Journalistin verkkosivulla. Lue lisää: **Journalisti.fi**

Elokuva- ja televisiotyöntekijät olivat lakossa lauantaina 8. maaliskuuta. Lakko oli Journalistiliiton ensimmäinen 37 vuoteen.

Lakko kohdistui muun muassa *Putouksen*, *Emma-gaalan*, *Loton* ja MTV:n uutisten suorien tv-lähetysten tuotantoon.

Tuotannot pystyttiin toteuttamaan päällisin puolin normaalisti. Journalistiliiton työehtoasiantuntija **Marika Väisänen** pitää lakkoa tästä huolimatta menestyksenä.

"Työnantaja joutui tekemään järjestelyjä saadakseen ohjelmiin työvoimaa", Väisänen sanoo.

Väisänen luonnehtii lakkolaisten tunnelmia hyviksi, osin taisteluhenkisiksi.

"Lakot ovat jäsenille uusi asia, enkä usko, että kukaan lähtee lakkoilemaan mielellään. Mutta sanoisin, että työntekijät ymmärtävät lakon syyn hyvin."

Lakkoon päädyttiin, kun Palvelualojen työnantajat (Palta) hylkäsi valtakunnansovittelijan sovintoesityksen 4. maaliskuuta. Journalistiliitto ja Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Teme olisivat hyväksyneet sen.

Kiistakysymyksiä neuvotteluissa ovat olleet palkan korotusten sitominen yleiseen linjaan sekä työntekijöiden jaksamisen turvaaminen muun muassa jakso-työn lepoajan pidentämisellä.

Putouksen kuvauspaikalla Helsingin Arabianrannassa lakkovahtina ollut valoteknikko, valaisija **Rami Ilola** kertoi *Journalistille* esimerkkejä elokuva- ja tv-alan jaksamisongelmien syistä.

"Työntekijät saavat tietää työvuoronsa hyvin viime tingassa. Jos on päällä pidempi draamatuotanto, vapaa-ajan suunnitteleminen on käytännössä mahdotonta", Ilola sanoo.

"Lisäksi työntekijöiltä oletetaan venymistä: jos työvuoro ei menekään suunnitellusti, oletuksena on se, että jätetään tekemään ylityöt, kunnes saadaan valmista. Ei siis ole varmaa tietoa siitäkään, että päivä loppuu ajallaan."

Journalistin mennessä painoon voimassa oli Journalistiliiton jättämä uusi lakkovaroitus. Uusi lakko olisi kahden viikon mittainen. Sen on tarkoitus alkaa lauantaina 22. maaliskuuta ja päättyä lauantaina 5. huhtikuuta.

Lakon piirissä olisivat alan suurten tuotantoyhtiöiden Bani Jay Finlandin, NEP Finlandin, Yellow Film & TV:n ja Fremantle Median tuotannot. Työriidan sovitelun oli määrä jatkua keskiviikkona 12. maaliskuuta.

YLEN OHJELMATYÖNTEKIJÖIDEN ja MTV:n sisällöntekijöiden työehtosopimukset valmistuivat maaliskuun alussa. Molemmat sopimukset ovat kolmivuotisia. Niihin kir-

jatut palkankorotukset ovat kutakuinkin ventialojen määrittämän yleisen linjan mukaisia.

Yleläisten palkat nousevat yhteensä 7,5 prosenttia. Vuonna 2025 korotus on 2,5 prosenttia ja 2,6 prosenttia vuonna 2026.

Vuosi 2027 on sopimuksen optiovuosi. Silloin palkankorotus on 2,4 prosenttia.

Yleläiset jakavat korotuksiin sisältyvän paikallisen erän jokaisena sopimusvuonna.

Ylen tes-neuvotteluasetelmaa väritti yhtiön parlamentaarisesti päätetty leikkaustarve. Työntekijäpuoli tyytyy sopimuksessa 0,3 prosenttia yleistä linjaa pienempään korotukseen vuonna 2026.

"Jos on päällä pidempi draamatuotanto, vapaa-ajan suunnitteleminen on käytännössä mahdotonta."

Rami Ilola, valoteknikko ja valaisija

"Sopimus on sekä yhtiölle että työntekijöille hyvä", Ylen ohjelmatyöntekijöiden puheenjohtaja **Antti Laakso** sanoo.

"Paikallisen erän jakaminen kaikille turvaa työntekijöiden ansiotason. Maltillinen korotusprosentti vähentää yhtiön irtisanomispainetta."

Laakson mukaan erityisesti Paltan nihkeys vaikeutti neuvotteluja.

Valmistuneen työehtosopimuksen lisäksi Journalistiliitto ja Yleisradio ovat solmineet aiesopimuksen myös Ylelle työskentelevien itsensätyöllistäjien palkkioista ja työehdoista. Varsinaisen sopimuksen syntyminen tekisi Ylestä suurimman eurooppalaisen yhtiön, joka on sopinut itsensätyöllistäjien työehdoista.

MTV:N SOPIMUS ON Ylen tavoin kolmevuotinen. Sopimuksen mukaan MTV:n sisällöntekijöiden palkat nousevat kolmen vuoden aikana yhteensä 7,8 prosenttia.

Osana neuvottelutulosta sovittiin sapattivapaasta eli työntekijän mahdollisuudesta saada pidempiaikaista palkatonta vapaata työstä.

Myös MTV:n heikko taloustilanne huomioitiin neuvottelutuloksessa. 7,8 prosentin korotuksesta poikkeuksellisen suuri osa eli 1,6 prosenttia on MTV:n jakamaa yritys kohtaista paikallista erää. Maikkarilaisten taulukkopalkat nousevat siis vain 6,2 prosenttia. ●

"Jos omistaja pitää journalismia, demokratiaa ja toimituksen riippumattomuutta tärkeinä arvoina, on Maikkari pääsemässä aiempaa parempiin käsiin."

Journalistin toimitussihteeri Manu Marttinen 25. helmikuuta. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Ulkopoliittinen instituutti lakkauttaa *Ulkopolitiikka*-lehden – kaksi työsuhdetta päättyy. "Jos lehteä ei olisi lakkautettu, taloudellinen epävarmuus instituutissa olisi taas alkanut kasvaa." Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Puheenjohtajaehdokkaat Matleena Kuusela, Marjaana Varmavuori, Jani Tanskanen ja Maria Markus kohtasivat tentissä Journalistiliiton toimistolla 4. maaliskuuta.

Joku heistä on Journalistiliiton uusi puheenjohtaja

Nina Erho, teksti • Heli Saarela, kuva

Journalistiliiton valtuusto valitsee liitolle uuden puheenjohtajan 14. maaliskuuta. Ehdolla ovat Matleena Kuusela, Maria Markus, Jani Tanskanen ja Marjaana Varmavuori.

Heistä freelancereina työskentelevät Suomen elokuva- ja mediatyöntekijöitä edustava **Matleena Kuusela**, Suomen freelance-journalistien **Maria Markus** ja Radio- ja televisiotoimittajien liiton **Jani Tanskanen**.

Helsinkiläinen Matleena Kuusela, 36, on ammatiltaan valaisija. Maria Markus, 50, on toimittaja ja radiojuontaja ja Jani Tanskanen, 34, on toimittaja ja väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistossa. He asuvat Jyväskylässä. Helsingin Seudun Journalistien **Marjaana Varmavuoren**, 41, työpaikka on

Helsingin Sanomat. Kaikki neljä ovat yhdistystensä puheenjohtajia.

Ehdokkaat kohtasivat *Journalistin* ja Journalistiliiton järjestämässä vaalikeskustelussa tiistaina 4.3. He olivat hyvin samanmielisiä esimerkiksi freelancereiden aseman, palkkioiden ja työehtojen parantamisen tärkeydestä.

Liiton taloustilanteen parantamisessa näkemykset osittain erosivat toisistaan. Tanskanen väläytti yhtenä keinona entistä hieman suuremman riskinoton hyväksymistä liiton sijoituksissa. Markus vastasi suhtautuvansa tähän varauksella. Varmavuori ei nähnyt taloustilanteessa suurta huolen aihetta, jos varat käytetään viisaasti muun muassa jäsenhankinnan tehostamiseen. ●

Journalisti uutisoi uuden puheenjohtajan valinnasta verkossa.

Lue lisää: Journalisti.fi

EDITA IRTISANOI YLI 30 TYÖNTEKIJÄÄ

Valtion omistama kustannusyhtiö Edita Group tiedotti tammikuun lopulla lopettavansa oppimateriaalien kustantamisen. Edita Groupin tytäryhtiön Edita Oppiminen Oy:n koko liiketoiminta päättyy.

Yhtiö irtisanoi muutosneuvottelujen jälkeen 33 työntekijää. Se kertoi päätöksen syiden olevan tuotannollisia ja taloudellisia.

Edita kertoi myös myyneensä osan oppimateriaaliensa kustannusoikeuksista Sanoma Prolle. Editan työntekijät eivät siirry Sanomalle.

Sanoma Prolle siirtyvät yläkoulun, lukion ja ammatillisen koulutuksen oppimateriaalien kustannusoikeudet. Esi- ja alkuopetuksen oppimateriaalien kustannusoikeudet Edita myi **Reena Linnalle**, joka toimi yhtiön alakoulun liiketoimintapäällikkönä.

Manu Haapalainen

KESKISUOMALAINEN KESKITTÄÄ TAITTOA JA IRTISANOI 14

Keskisuomalainen-konserni keskittää pape-rilehtiensä taiton viiteen taittokeskukseen ja irtisanoi 14 työntekijää muutosneuvotteluiden päätteeksi.

Jyväskylän ja Uudenmaan taittokeskukset ovat jo toiminnassa. Ne saavat rinnalleen Kuopion, Joensuun ja Lahden keskukset, jotka aloittavat toimintansa toukokuun alussa.

Muutosneuvotteluiden alkamisesta ovat kertoneet myös *Maaseudun Tulevaisuutta* julkaiseva Viestimedia ja *Hufvudstadsbladet* Oy.

Viestimedia pyrkii hyödyntämään automaatiotaittoa ja aikoo vähentää yhdeksän työntekijää.

HBL puolestaan aikoo keskittää *Hufvudstadsbladetin*, *Borgåbladetin*, *Västra Nylandin* ja *HBL Juniorin* taiton Bonnier Newsin taittokeskukseen Sundsvalliin Ruotsiin. Bonnier News käy vastaavia muutosneuvotteluita myös *Vasabladetissa*, *Österbottens Tidningissa* ja *Syd-Österbottenissa*. Neuvottelut voivat johtaa 14 työntekijän irtisanomiseen.

Manu Marttinen

VIERUMÄEN LOMATALOJEN SESONKIVIKKOJEN HAKU ALKAA

Journalistiliiton Vierumäen lomahuoneistojen haku kesä- ja syyskaudelle 2025 alkaa maanantaina 17. maaliskuuta. Haku päättyy sunnuntaina 30.3. Haettavina ovat viikot 16.5.–12.12.2025 ja vain

kokonaisia viikkoja voi hakea. Jos samaa viikkoa hakee useampi hakija, viikko arvotaan. Journalistiliitolla on Vierumäen urheiluopiston alueella kaksi täysin varusteltua loma-asuntoa, joita liiton jäsenet

voivat vuokrata. Yhteen huoneistoon mahtuu majoittumaan kuusi ihmistä.

Manu Marttinen

Voivatko faktat sodasta muuttua vielä mielipiteiksi?

KUVA: MEERI UTTI

Ilta-Sanomien lööppi 20.2.2024 oli poikkeuksellinen. Mustalla pohjalla luki suurilla valkoisilla kirjaimilla "TÄSSÄ ON TOTUUS, TRUMP".

Alle oli listattu faktoja siitä, miksi Ukrainassa soditaan. Sellaisia kuin "Venäjä käynnisti suurhyökkäyksen Ukrainaa vastaan". Lööppi oli vastaus Yhdysvaltojen presidentin **Donald Trumpin** puheenvuoroihin, joissa hän syytti Ukrainaa sodan aloittamisesta Venäjän kanssa.

Trump on jatkanut Venäjän propagandan myötäilyä. Hänen tukenaan ovat maailman suurimpiin kuuluvien somekanavien omistajat. Poliitikassa tähän kelkkaan hyppääminen tuo varmaa näkyvyyttä. Siksi on luultavaa, että *Ilta-Sanomien* kanteen painettuja tosiasioita pyritään vielä kyseenalaistamaan myös suomalaisessa julkisessa keskustelussa.

KAIKEKSI ONNEKSI me tiedämme jo, millä tavoilla tosiasiat yleensä pyritään ensin politisoimaan ja sitten mitätöimään. Olemme nähneet saman prosessin monta kertaa ja tällä kertaa kukaan, eivät toimittajat, eivät kansanedustajat, eivät kolumnistit, kukaan ei enää mene lankaan. Eikö niin? Me tiedämme jo, että ne puheenvuorot, joilla syy Venäjän hyökkäyssodasta pyritään siirtämään kokonaan tai osittain Ukrainalle, tulevat pitämään sisällään ainakin seuraavanlaisia argumentteja.

Ensinnäkin meille esitetään retorinen temppu, jonka mukaan "totuudesta" puhuminen loukkaa lähtökohtaisesti sananvapautta. Tämän tempun perustana on paikkansapitämätön, mutta nopealla vilkaisulla järkevältä näyttävä ajatus, että vapaassa julkisessa keskustelussa kaikille väitteille pitäisi antaa täsmälleen sama painoarvo. Siksi väite Ukrainasta sodan aloittajana pitää käsitellä samalla painoarvolla kuin väite Venäjästä aloittajana. Jos toista näistä nimitetään "totuudeksi", ei kaikille näkökulmille muka ole annettu samaa painoarvoa eikä sananvapaus toteudu.

Toinen retorinen temppu on median syyttämisen politikoinnista. Tässä tempussa annetaan ymmärtää, että media kutsuu jottain "totuudeksi", koska se on salaa poliittinen osapuoli, jolla on omat ideologiset päämääränsä. Medialta vaaditaan tällaisessa retoriikassa erikoista tasapuolisuutta, jossa poliitikkojen esittämiä väitteitä ei pitäisi kyseenalaistaa, vaan aina julkaista ne sellaisenaan. Jos poliitikoilta pyydetään todisteita tai heidän väitteitään tarkistetaan, se on itse asiassa puolueellista politikointia, koska se tukee toisten poliitikkojen esittämiä näkemyksiä.

Kolmas retorinen temppu on yksinkertainen whataboutistinen hämäys. Julkisessa keskustelussa väitetään tällöin, että mediassa on puhuttu epäilyttävän vähän Ukrainaan liittyvistä ongelmista, esimerkiksi ennen sotaa vallinneesta korruptiosta. Näin herätellään mielikuvaa, että meille ei ole annettu riittäviä tietoja tilanteen arvioimiseen puolueettomasti. Tästä esitetään edelleen johtopäätös, että koska kummassakin sodan osapuolella on vikoja, meidän ei pitäisi hyväksyä kumpaakaan tukevia näkemyksiä "totuudeksi", tai syylittää toista osapuolta toista enempiä.

KAIKKIEN NÄIDEN KIKKOJEN tarkoituksena on hämärtää sitä, kenen syytä Ukrainassa jatkuva sota on ja kuka voisi halutessaan lopettaa sen minä päivänä tahansa vetämällä joukkonsa pois. Nämä eivät ole ainoita retorisia kikkoja, joilla tähän pyritään. Nämä ovat luultavasti kuitenkin keskeisimpiä, koska ne ovat toimineet niin hyvin aikaisemminkin. Mutta nyt tällaiseen puhetapaan osataan varautua ja niihin osataan reagoida tarkoitushakuisena retoriikkana, jolla oikeutetaan hirvittäviä vääryyksiä.

Vai mitä? Osataanhan?

Onhan se, että Ukrainan kauheuksista on vastuussa Venäjä, vielä tulevaisuudessakin fakta, eikä mielipide? ●

Sauli Pahkasalo, 43

- *Lapin Kansan* päätoimittaja 2024–
- Työskenteli päätoimittajana *Rantalakeudessa*, *Oulu-lehdessä*, *Puruvesi-lehdessä* ja *Kalajoen Seudussa* 2010–2023.
- Työskennellyt myös Merijärven kunnan projektipäällikkönä. Aloitti toimittajan työt kesällä 1999 *Pyhäjokiseudussa*.
- Paikallislehtien Päätoimittajayhdistyksen puheenjohtaja 2020–2023, Uutismedian liiton uudet lukijasuhteet -työryhmän jäsen 2024– ja paikallislehtijaoksen jäsen 2019–2023.
- Työskennellyt myös kanttorin sijaisena Alavieskan, Merijärven ja Oulaisten seurakunnissa 1996–2004.
- Kotoisin Pahkasalon kylästä Merijärveltä.

Olet epäterveellisen viehtynyt sukunimestäsi, Sauli Pahkasalo

Lapin Kansan päätoimittaja vihaa hiihtämistä niin paljon, ettei lähtisi ladulle edes ilmoitusmyynnin hyväksi.

Manu Marttinen, teksti • Karoliina Paatos, kuva

Niistit ensitöiksesi painetun Lapin Kansan ilmestymiskerroista puolet pois. Nyt odotat sopivaa hetkeä, että voit lopettaa painetun lehden kokonaan.

En ole täällä sormi liipaisimella odottelemassa, vaan uskon, että painettu lehti ilmestyy vielä pitkään. Se tuo meille edelleen tuloja. Yli puolet meidän tilaajistamme on kuitenkin digitilajia, ja jakelu on täällä harvaan asutulla seudulla haasteellista.

Kirjoitit vuoden Rovaniemellä asumisen jälkeen kolumnin Lapin matkailusta. Sait karvaasti huomata, ettei yksi vuosi pätevöitä ketään kommentoimaan Lapin asioita.

Sain kaksi vinkkiä ennen tänne tulemistani: ole oma itsesi ja vältä asettumasta muiden yläpuolelle. Osa lukijoista koki niin, että asetuin heidän yläpuolelleen. Matkailu on täällä monelle herkkä aihe, eikä sitä saisi kritisoida. Palautetta tuli paljon, mutta teksti teki tehtävänsä. Se herätti keskustelua.

Olet kotoisin Pahkasalon kylästä ja perustit 8-vuotiaana samannimisen sanomalehden. Olet epäterveellisen viehtynyt omasta sukunimestäsi.

Pitää paikkaansa. Meitä Pahkasaloja on Suomessa vain satakunta, mutta viidestä eri suvusta. Se on hyvä nimi, mutta joskus leikittelen sillä, että ottaisin sukumme kantaisän nimen ja kolmannen etunimeni, niin olisin Johannes Van Der Meer. Toistaiseksi olen Pahkasalo.

Perustit teini-iässä myös museon, jonka nimi alleviivaa edellisen väitteen Pahkasalo-suhdettasi.

Tämäkin pitää paikkaansa. Olen kiinnostunut omasta kylästä ja suvun historiasta enemmän kuin laki sallisi. Pahkasalon kyläseuran museo on edelleen pystyssä ja siellä on noin 5000 esinettä.

Olet tee-se-itse-mies ja saat paljon asioita aikaiseksi, joten jakaisit lehtesi mieluiten ihan itse.

Päätoimittajan on tärkeä tuntea kaikki lehden teke-

misen vaiheet ja nostan hattua jokaiselle lehdenjakajalle. Edellisessä työpaikassa kävin kerran tuuraamassa jakajaa, ja voin sanoa, ettei ole ihan helppo ammatti. Täälläkin vien mielelläni puuttuvan lehden lukijalle, jos on tarvetta.

Rovaniemestä on turismin takia tullut Suomen Airbnb-pääkaupunki. Se sopii sinulle hyvin, koska nyt kaupungilla tulee harvemmin vastaan lehdestä purnaavia lukijoita.

Se on kyllä totta, ettei täällä ainakaan joulun aikoihin paikallisiin juuri törmää, mutta kyllä purnaavat lukijat ovat lehdelle kultakimpaleita. Heidän kanssaan on mukava keskustella, mutta pitää myös aidosti kuunnella heidän kritiikkiään.

Inhoat hiihtämistä perin pohjin, mutta lähdet varmasti ladulle, jos paikallisen yrityksen edustaja kutsuu sinut hiihtämään ja keskustelemaan ilmoituskampanjasta.

Veikkaan, että kieltäytyisin tässäkin tapauksessa. Olen tehnyt pyhän päätöksen, että en kiusaa itseäni enää koskaan hiihtämällä. Onneksi meidän ilmoituskampanjamme ovat ihan muiden ihmisten hoidossa. Täytyisi olla todella tärkeä asia, että lähtisin ladulle.

Olet kasvanut toimittajaksi paikallislehdistä, ja paikallisuus on lehtialan taikasana. Siksi muutat Lapin Kansan Rovaniemen paikallislehdeksi.

Sitä en ole tekemässä, mutta haluaisin kehittää Lapin Kansan lukijasuhdetta samankaltaiseksi kuin se on parhaimmillaan paikallislehdistä. Maakuntatason uutisoinnin voi tehdä samalla tavoin kiinnostavaksi ja läheiseksi kuin paikallisuutisetkin.

Olet niin suuri baijerilaisen kulttuurin ystävä, että juhlassasi kollegatkin joutuvat pukeutumaan nahkahousuihin ja dirndl-mekkoihin.

Pitää paikkaansa, tosin suurin osa heistä väittää tekevänsä sen vapaaehtoisesti. Sitä paitsi nahkahousut ovat kesälläkin miellyttävät. Ei niissä todellakaan hikoile. ●

Journalistiliitto saa kahdennentoista puheenjohtajan

Journalistiliiton puheenjohtajan tehtävä on vuosien saatossa siirtynyt päätoimittajilta työntekijöille. Puhtaasta luottamus-tehtävästä päätoimeksi tehtävä muuttui vuonna 1968. Ensimmäisen naispuheenjohtajansa liitto sai vuonna 2015.

Nina Erho, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

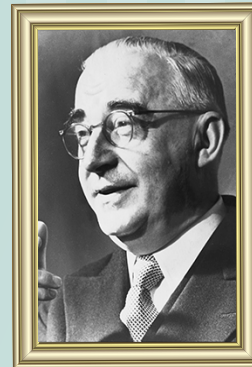
28.3.1921 kokoontui 77 toimittajaa Helsingin Oopperakellariin päättämään ammattiliiton perustamisesta. Suomen Sanomalehtimiesten Liiton tehtäviksi tulivat toimittajien taloudellisten etujen turvaaminen, toimittajan ammatin arvostuksen kohottaminen sekä ammattitaidon parantaminen.

Yrjö Koskelainen
1921–1928

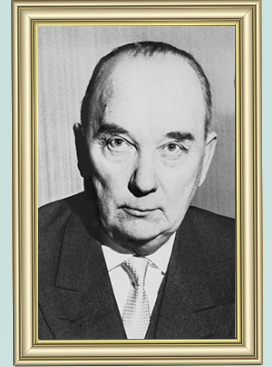
Liiton ensimmäinen puheenjohtaja oli Yrjö Koskelainen (1885–1951). Aloittaessaan hän oli *Uuden Suomen* *Iltalehden* päätoimittaja. Sitten hän siirtyi yrityksiä edustaneeseen Suomen Teollisuusliittoon ja sen julkaiseman *Suomen Teollisuus – Finlands Industri* -lehden päätoimittajaksi. Hän puolusti henkisen työn tekijöitä ja kannatti maltillista, neuvottelevaa ay-toimintaa, mutta Teollisuusliiton johtajistossa hän kuitenkin vastusti työehtosopimuksia ja työlainsäädäntöä.

Yrjö Soini
1928–1935

Yrjö Soini (1896–1975) oli liiton perustaja-jäseniä. Puheenjohtajaksi tullessaan hän työskenteli aikakauslehti *Aitan* päätoimittajana ja vuodesta 1931 Otavan kustannustoimittajana. Soini oli myös pakinoitsija ja kirjailija *Agapetus*. Hän halusi luopua puheenjohtajuudesta kirjailijanuransa hyväksi jo vuonna 1934, mutta jäi vielä vuodeksi.

Onni Koskikallio
1935–1946

Onni Koskikallio (ent. Forsberg 1892–1976) oli agronomi, metsänhoitaja sekä maa- ja metsätaloustieteen tohtori ja työskenteli koko puheenjohtajakautensa *Maaseudun Tulevaisuuden* päätoimittajana. Liiton talouden vahvistaminen oli Koskikalliolle tärkeää, koska hän piti sitä tehokkaamman ammattiyhdistystoiminnan edellytyksenä.

1920

1930

1940

1950

1960

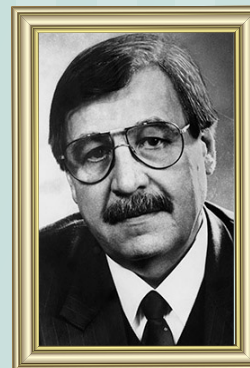
19

Jyrki A. Juuti
1963–1974;
päätoiminen
1968–1974

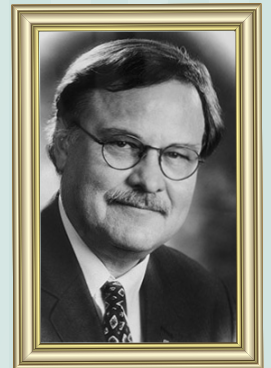
Kun Jyrki A. Juuti (1927–2001) aloitti puheenjohtajana, hän työskenteli myös *Suomen Sosiaalidemokraatin*, nykyisen *Demokraatin*, taloustoimittajana. Kesällä 1966 hänestä tuli päätoiminen liiton asiamies ja päätoiminen puheenjohtaja vuonna 1968. Hänen kaudellaan solmittiin ensimmäinen työehtosopimus 1967 ja oli ensimmäinen lakko 1972. Ne vahvistivat liiton roolia jäsentensä taloudellisten etujen valvojana.

Antero Laine
1974–1992

Antero Laine (1935–2024) oli työskennellyt *Hymyn* päätoimittajana sekä toimittajana Yleisradiossa ja *Eteenpäin*-lehdessä. Hänen kaudellaan journalistien järjestäytymisaste nousi ja liiton rooli työmarkkinaneuvotteluissa vahvistui. Liiton talous kehittyi myönteisesti. Lehdistö oli lakossa vuonna 1980 ja Yleisradion työntekijät vuonna 1988.

Pekka Laine
1992–2006

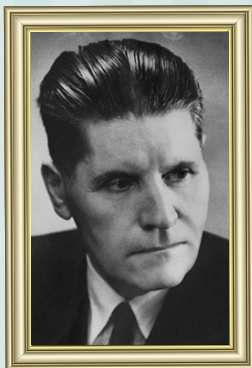
Pekka Laine (s. 1948) työskenteli ennen puheenjohtajuuttaan radiotoimittajana Ylessä. Hänen kautensa alussa oli lama, mikä tiesi journalistille lomautuksia ja irtisanomisia. Liitto kasvoi Laineen aikana. Työehtosopimusaloja tuli lisää, ja jäsenmäärä ylitti 14 000. Liitosta tuli naisennemmistöinen.

Liiton
jäsenistö muuttui
naisenemmistöiseksi
vuonna 1997. Silloin
naisia oli jäsenistöstä

50,8%.

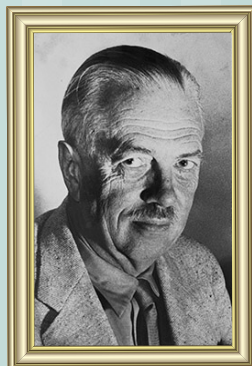
Lähde: SJL

L. M. Viherjuuri
1946–1949

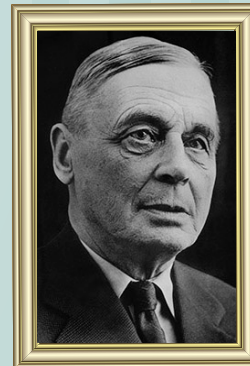
L. M. Viherjuuri (1885–1957) oli puheenjohtajaksi tullessaan johtanut pitkään Helsingin Sanomalehtimiesyhdistystä ja toiminut liiton muissakin tehtävissä. Hän oli myös Yleisradion ensimmäinen, joskin väliaikainen, toimitusjohtaja sekä *Radio-kuuntelija*-lehden pitkäaikainen päätoimittaja.

Axel Grönvik
1949–1958

Axel Grönvik (1897–1992) oli *Nya Pressen*in päätoimittaja ja Sanomalehtimiesten Liiton ensimmäinen ruotsinkielinen puheenjohtaja. Vuoteen 1946 puheenjohtajana toiminut Onni Koskikallio olisi halunnut Grönvikin seuraajakseen jo silloin. Grönvik oli tuolloin liiton varapuheenjohtaja.

Rainer Sopanen
1958–1963

Rainer Sopanen (1892–1980) johti *Uuden Suomen* ulkomaanosastoa, ja hänellä oli kokemusta myös kirjastoalalta ja ulko-ministeriön sanomalehtiosastolta. Liiton puheenjohtajaksi tullessaan hän lähestyi jo eläkeikää ja jätti työelämän syksyllä 1962.

70

1980

1990

2000

2010

2020

Radio-
ja televisio-
toimittajien liitto
RTTL liittyy osaksi
Journalistiliittoa
vuonna 1980.

Arto Nieminen
2006–2014

Arto Nieminen (s. 1957) työskenteli ennen puheenjohtajaksi tuloaan politiikan toimittajana Yleisradiossa, missä hän oli työskennellyt pitkään myös työmarkkinatoimittajana. Niemisen alkukausi oli liitolle ja työehtosopimusneuvotteluille hyvää aikaa, mutta finanssikriisin myötä median murros kiihtyi, taloustilanne hankaloitui ja liitto joutui puolustamaan irtisanottuja jäseniään myös oikeudessa. Edunvalvonta oli Niemiselle ykkösasia.

Hanne Aho
2015–2025

Hanne Aho (s. 1973) työskenteli ennen puheenjohtajuuttaan graafikkona *Suomen Kuvalehdessä*. Hän oli toiminut myös Suomen Aikakauslehtitoimittajain Liiton puheenjohtajana, Otavamedian pääluottamushenkilönä ja Sipoon kunnanvaltuutettuna. Ahon kaudella liiton toimintaa leimasivat työelämän isot muutokset. Työsuhteisten jäsenten määrä laski ja freelancejäsenten määrä nousi, yksinyrittäjät saivat kollektiivisen neuvotteluoikeuden ja Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET ry liittyi Journalistiliittoon. Aho oli ensimmäinen nainen liiton puheenjohtajana.

**Uusi
puheenjohtaja
2025–**

Journalistiliiton uusi
puheenjohtaja valitaan
14. maaliskuuta.

**Nykyisin
Suomen
Journalisti-
liittoon kuuluu 18
jäsenyhdistystä ja noin
13 900 jäsentä. Journalistien
lisäksi liittoon kuuluu muun
muassa elokuva- ja tv-alan
työntekijöitä, kustannustoimittajia,
av-kääntäjiä ja viestijöitä.**

Lähde: Leena Riska-Campbell ja Pirkko Leino-Kaukiainen: Ei mikään yhden illan juttu. Journalistiliiton järjestäytymisen vuosisata. Edita, 2018. Juttua varten on haastateltu myös Journalistin päätoimittajana vuosina 2009–2018 toiminutta Markku Lappalaista.

MEDIATYÖN MUUTOS

Perinteisten mediatuotteiden yleisöt kutistuvat, mutta nekin on tehtävä – ja mielellään hyvin. Millaista on tehdä työtä, jolle toiset povaavat jo sukupuuttoa? ➔

Nina Erho, teksti • Karoliina Paatos, Linda Varoma ja Mikko Vähäniitty, kuvat

KUVA: KAROLIINA PAATOS

Yle Lapin pitkäaikainen uutistoimittaja Tapani Leisti työskenteli uransa alkupuolen radiossa. Viime vuosina hän versioi juttunsa myös televisioon ja verkkoon. Samalla hän koki, että työnantajan arvostus radio- ja tv-työtä kohtaan laski.

Yle Lapin uutistoimittaja **Tapani Leisti**, 64, jäi alkuvuodesta eläkkeelle. Viimeisen työpäivänsä Ylen Rovaniemen toimituksessa hän teki perjantaina 24. tammikuuta.

”Se oli ehkä koko 37-vuotisen työurani omituisin päivä. Samaan aikaan kun itse viimeistelin juttuani, kollegat kuuntelivat kuulokkeet päässä työnantajan infoja totisina ja naamat kalpeina”, Leisti sanoo.

24. tammikuuta oli päivä, jolloin Ylen johto kertoi henkilöstölle mediahistorian suurimpien muutosneuvottelujen seurauksista. Työpaikkoja katoaa 309. Näistä irtisanomisia on 156, loput ovat eläköitymisiä ja muita järjestelyjä.

Tapani Leistin ei tarvinnut pelätä irtisanomista, koska hän oli tarttunut muutosneuvottelujen päätteeksi työnantajan tarjoamaan eläkepakettiin. Se ei Leistin suunnitelmia juuri muuttanut. Hän oli suunnitellut jäävänsä eläkkeelle joka tapauksessa toukokuussa alimman vanhuuseläkeiän täyttyessä.

Eläkkeelle työnsi työympäristön ja -kulttuurin jatkuva muutos, jota työnantaja ei Leistin mielestä ohjannut niin hyvin kuin olisi voinut. Hänestä tuntui, että osa oman työn tuloksista ei enää ollut työnantajalle tärkeitä.

Leisti työskenteli pitkän uransa alkupuolen radion uutistoimittajana. Sitten työ muuttui, ja Leisti alkoi versioida juttujaan radion lisäksi verkkoon ja televisioon.

Viime vuosina uutistystä ohjasi Ylessä slogan ”verkko edellä”. Se tarkoittaa, että sisällöt tehdään ensisijaisesti tekstiksi verkkoon.

Leisti koki, että samalla työnantajan arvostus radio- ja tv-työtä kohtaan laski. Se tuntui käsittämättömältä. Hänellä ei ole mitään verkkojuttuja vastaan, mutta työn muutos ja eri julkaisumuotojen yhdistäminen olisi pitänyt toteuttaa tasapainoisemmin.

”En koskaan ymmärtänyt, miksi tekstimuotoisesta jutusta tuli tärkein. Nopean sähköisen uutistoiminnan ihmisenä ajattelen, että radio ja suora tv-lähetys olivat hirveän nopeita jo ennen verkkoa, ja niinhän se on vieläkin. Kun kanava on auki, paljon nopeammin selostat tapahtumia kuin kirjoitat niitä tekstiksi jossain epämääräisessä olosuhteessa”, Leisti sanoo.

Videosisältöjen tekeminen verkkojuttujen yhteyteen ja niiden versiointi tv-jutuiksi sen sijaan vaatii paljon työtä. Ajantasaisen liikkuvan kuvan saaminen tarkoittaa paikan päälle menemistä ja päälle tulevat monet työvaiheet: leikkaus, spiiikkaus, tekstitys ja materiaalin siirtäminen. Leististä tuntuu oudolta, että työmäärästä ja edelleen merkittävistä yleisöluvuista huolimatta radio- ja tv-uutisen kehittämisestä ei Ylessä juuri puhuttu eikä niiden tarjoilua yleisölle kehitetty. Hänestä valtakunnallisten ja alueellisten tv-uutisten pitäisi löytä Ylen verkkosivuilta muiden sisältöjen yhteydestä.

”Nyt ne piilotetaan Areenaan. Televisio puffaa koko ajan verkkojuttuja, mutta ei toisin päin. Tätä lähestymistapaa en ymmärrä. Hyvä tv-uutislähetys jäsentää verkon uutistulvaa.”

Tv-uutisten arvonlaskusta Ylessä kertoi aiemmin

myös yhtiöstä tammikuussa irtisanoutunut uutisankuri **Marjo Rein** Facebookissa. Reinin mukaan Yle ei enää panosta tv-uutisiin lukuun ottamatta ulkomaantoimitusta. Katsojia piti ohjata tv-uutisissa keveiden verkkosisältöjen pariin.

Leistin mukaan verkko edellä -työtapa tekee kotimaan tv-jutuista lyhyempiä ja sirpaleisempia. Kaikkien juttujen tekeminen teksti edellä ei palvele televisiota eikä aina edes tekstiä, hän sanoo.

”Hyvin suunniteltu, tiivis tv-juttu olisi usein hyvä pohja verkkojutulle”, Leisti sanoo.

Finnpanelin tilastojen mukaan lineaarisen, lähetysaikoihin sidotun television osuus katseluajasta laskee voimakkaasti etenkin alle 45-vuotiailla. Kun lineaarisen television ja suoratoisto- ja videopalvelujen katselun suhde oli ikäryhmässä vielä vuonna 2014 noin 80/20, vuonna 2023 se oli noin 40/60. Se ei siis ole tulevaisuuden väline.

Kuollut se ei kuitenkaan vielä ole. Esimerkiksi puoli yhdeksän uutisilla on edelleen miljoonayleisöjä.

Ylen uutis- ja ajankohtaistoimituksen päätoimittajan **Riikka Räisäsen** mukaan radion ja television uutissisällöt ovat Ylelle edelleen valtavan tärkeitä suurten yleisöjen prime time -tuotteita.

”Niiden maadoittava, maailmaa jäsentävä rooli korostuu entisestään, kun someistuva mediamailma on niin pirstoutunut ja nopeatempoinen”, Räisänen sanoo.

Räisäsen mukaan valtaosa Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan resursseista menee edelleen lineaariseen sisältöön. Verkkotekemiseen panostaminen on välttämätöntä.

”Jos meillä ei olisi sitä, emme olisi enää millään tapaa relevantti uutistoimija suurelle osalle yleisöä.”

Räisänen ei halua puhua erikseen perinteisestä ja digitaalisesta tekemisestä.

”Niin sanottuja perinteisiäkin sisältöjä kulutetaan nykyään paljon digitaalisesti. Kun julkaisukanavien määrä on kasvanut mutta tekemisen resurssit eivät, pitää ajatella sisältö, ei väline edellä. Meillä on järkevää olla yksi uutis- ja tiedonhankinta, jonka tuloksia hyödynnetään kaikissa välineissä.”

TYÖN PAINOTUSTEN JA SEN tulosten jakelun lisäksi Tapani Leistiä turhautti viime vuosina työympäristön jatkuva muutos, jonka jalkoihin journalismi tuntui jäävän. Uusia työn tekemisen ja suunnittelun konsepteja, roolituksia, ohjelmistoja ja viestikanavia ”tupsahdelti kuin turkin hihasta”. Niitä otettiin käyttöön ennakkoon testaamatta ja ilman kunnon koulutusta ja käyttötukea.

Enää ei riittänyt versiointi verkkoon, radioon ja televisioon. Jo ennen jutunteon aloittamista sitä piti pohjustaa ja siitä piti keskustella usealla digitaalisella alustalla. Sen piti helpottaa ja tehostaa työtä. Sen sijaan se vei siltä aikaa.

”Kaikenlaisten sivuhommien kanssa askarointi on helvetin turhauttavaa ja vie huomiota itse asian tekemisestä ja oivaltamisesta. Journalismi nujertuu niiden alle, häntä heiluttaa koiraa. Tältä minusta tuntuu kenttätoimittajana, joka teki perustoimittajan työtä koko uransa”, Leisti sanoo.

Leistin uran viimeinen juttu valmistui ja julkaistiin 24. tammikuuta. Se käsitteli vesivoiman viherpesua. Aihe on tärkeä muun muassa Kemijoen vesistön tulevaisuuden kannalta. Juttuaan varten Leisti kaivoi esiin julkaisematta jätettyjä tutkimustuloksia vesivoiman päästöistä. Se ei onnistu digijärjestelmiltä eikä tekoälyltä, josta uutisten esihenkilöt olivat hänen mukaansa innoissaan.

”Ei tekoälyllä voi onkia salaisia asiakirjoja, vaan täytyy tehdä käsityötä ja etsiä. Journalismin ydin on hankkia tietoja eri lähteistä – käyttää verkkoa ja puhelinta, lukea asiakirjoja ja jutella ihmisten kanssa eri kulmista. En usko, että tämä perustyö juttujen rakentamisessa muuttuu koskaan.”

Tapani Leistin lisäksi Yle Lapista lähtee tänä keväänä muutosneuvottelujen seurauksena useita työntekijöitä. Puhe on ollut yhdeksän tehtävän vähenemisestä. Alkujaan toimituksessa on työskennellyt 35 ihmistä.

”Toimituksen resursseja leikataan tilanteessa, jossa niitä pitäisi päinvastoin vahvistaa. Maakunnissa asuvat

Yle-veron maksajat voivat miettiä, saavatko enää rahoilleen vastiketta.”

Jenni Leukumaavaara löysi printtiaikakauslehdessä rauhan

Lehtijuttujen kirjoittaminen on yksi media-alan perinteisimmistä töistä, mutta yhä harvempi toimittaja voi keskittyä vain siihen. Yksi heistä on toimittaja **Jenni Leukumaavaara**, 42, joka on työskennellyt Sanoman julkaisemassa *Kodin Kuvalehdessä* vuodesta 2020.

Ensimmäisen ison henkilöjuttunsa *Kodin Kuvalehteen* Leukumaavaara teki laulaja **Antti Tuiskusta**. Tuiskua haastatellessaan hän tajusi, miten hienoa on, että työtä on aikaa tehdä ilman kellon vilkuilua tai painetta ehtiä jonnekin kirjoittamaan juttu nopeasti valmiiksi.

Toisenlaistakin työtavasta Leukumaavaaralla on vuosien kokemus. Ennen *Kodin Kuvalehteä*

KUVA: LINDA VAROMA

Jenni Leukumaavaara käy usein etätyöpäivinä pikapulahduksella kotirantansa avannossa. ”Kylmä vesi avaa jutunkirjoitusjumeja mielestä ja hartioista.”

hän työskenteli kolme vuotta politiikan toimittajana *Vihreässä Langassa* ja sitä ennen freelancerina muun muassa Ylelle ja *Helsingin Sanomille*.

Varsinkin ne työpäivät olivat stressaavia, joina hänen piti tehdä Ylelle sekä tv-juttu, radiojuttu että nettijuttu.

"Jotkut saavat kiksejä paineesta ja siitä, että pitää tehdä mahdollisimman tehokkaasti. Itseäni ahdistaa, miten ehdin tehdä kaiken", Leukumaavaara sanoo.

Hesarissa Leukumaavaara työskenteli kotimaan ja ulkomaan toimituksissa. Vaikka hän sai työnsä valmiiksi työpäivän aikana, illalla ja yöllä hän mietti, oliko juttuihin jäänyt kiireessä virheitä. *Vihreässä Langassa* hän teki juttujen lisäksi podcastia. Lehden ja Ylen haastatteluja tehdessä piti miettiä, tallentuuko nauhurille myös julkaisukelpoista ääntä.

Nyt tuntuu ihanalta, että *Kodin Kuvalehti* menee painoon kahden viikon välein ja ilmestyy käytännössä vain printtinä.

"Voin syventää osaamistani siinä, minkä parhaiten osaan. Ehdin hinkuttaa ja kysellä haastateltavilta lisää. Juttujen tarkistusvaiheessa saattaa tulla kaikenlaista, mutta kun lehti lähtee painoon, minulla on turvallinen olo", Leukumaavaara sanoo.

AIKAKAUSLEHTITALOJEN LIIKEVAIHDOT ovat viime vuosina laskeneet tasaiseen tahtiin. Muutosneuvottelut ja lehtien lakkauttamiset ovat seuranneet toisiaan.

Vuonna 2019 Sanoma jakoi aikakauslehtiliiketoimintansa kahtia. Osa lehdistä siirtyi yhtiön päivälehtien yhteyteen. Osa, muun muassa *Kodin Kuvalehti*, jäi Sanoma Lifestyleen, joka keskittyy printtilehtiin.

Sanoman kevään 2024 isojen muutosneuvottelujen seurauksena Lifestylen seitsemästä valokuvaajasta irtisanottiin kolme. Vuonna 2022 sen graafikkotiimin yhdeksästä työsuhteesta päättyi kaksi.

Yhtiön päivälehtien yhteyteen siirretyistä aikakauslehdistä *Vauva* lopetettiin vuonna 2020 ja *Meidän Perhe* vuonna 2023. Sen jälkeen Sanoma on jakanut perhesisältöjään uutiskirjeenä. *Sportin* printti lakkautettiin vuonna 2022, ja lehti alkoi ilmestyä uutiskirjeenä.

A-lehdet lopetti viime vuoden lopulla erityisesti printin tekemiseen liittyviä työtehtäviä ja irtisanoi yhdeksän. Otavamedian *Vene*-lehti loppui joulukuussa, ja irtisanomisia seurasi neljä. Yhteensä aikakauslehtiyhtiöt ovat 2010- ja 2020-luvuilla vähentäneet kymmeniä ja taas kymmeniä journalisteja.

Kun kilpaileva talo kertoo muutosneuvotteluista, Jenni Leukumaavaaran mielessä käy aina, milloin meillä.

Haastattelun aikaan Sanoma Lifestyle on juuri muuttamassa Helsingin Ruoholahdesta Sanomataloon. Muutossa toimitusten tilat pienenevät ja lähityöpäivien määrä lisääntyy. Se vaikuttaa mahdollisuuksiin uppoutua kirjoittamiseen ja suunnitella työpäivät itselleen sopivimmalla tavalla. Tähän saakka Leukumaavaara on kirjoittanut pääsääntöisesti kotonaan Pyhtäällä.

Muutoin toimittajan työ ei Leukumaavaaran mielestä ole kauheasti muuttunut viidessä vuodessa. Kulkuria toki noudatetaan esimerkiksi siinä, miten aika jaetaan erityyppisten juttujen kesken, miten voidaan käyttää mahdollisimman paljon talon omia kuvaajia ja millaisia matkakuluja juttukeikoista voi tulla. Silti *Kodin Kuvalehden* jutut suunnitellaan, toteutetaan ja editoidaan edelleen äärimmäisellä huolella alkaen ideoinista ja haastattelupyynnöistä.

Leukumaavaaran mielestä esihenkilöiden puheet

KUVA: MIKKO VÄHÄNIITTY

Keskisuomalaisen taittokeskuksen työt lisääntyvät, ja niihin kuuluu myös verkon teknisiä töitä. Pieta Forssell-Nieminen on tyytyväinen siihen, että viimeksi lisää tuli nimenomaan taittoa. "Se on juuri sitä, mitä osaamme ja mieluiten teemme."

printtien "jäljellä olevasta ajasta" ovat vähemmän jyrkkiä nyt kuin vuonna 2020, kun hän oli juuri aloittanut yhtiössä.

"Se johtuu siitä, että meillä menee hyvin. Myös koko Sanomassa ollaan nyt aiempaa kiinnostuneempia siitä, mitä täällä on opittu."

Sanoma Lifestylen vetäjä **Matilda Akkola** kertoo, että printtiaikakauslehtien tekemiseen keskittynyt yksikkö pystyy "voittamaan ennusteensa". Tarkkoja lukuja liikevaihdon kehityksestä hän ei kerro.

Akkola uskoo, että printti on toistaiseksi Lifestylen tekemille sisällöille paras paikka.

"Toki teemme säännöllisesti asiakastutkimusta ja pyrimme olemaan perillä myös siitä, mitä digi- ja audio-puolella tapahtuu. Hyvä sisältöhän on hyvää formaatista riippumatta."

KUN LEUKUMAAVAARA aloitti työt *Kodin Kuvalehdessä*, hänen toimenkuvassaan oli nykyistä enemmän tuottamista. Nykyisin hän keskittyy lähinnä kirjoittamiseen. Lehden päätoimittaja kannustaa toimittajia ehdottamaan aiheita, jotka heitä innostavat. Toimitus välttää huoli- ja kiirepuhetta, josta ei ole työlle itselleen hyötyä.

Vaikka yhtiön talouslukujen miettiminen ei ole journalistien ensisijaista työtä, Leukumaavaaran mielestä on hyvä, että työnantaja avaa niitä heille säännöllisesti. Toimituksen yhteistyö kaupallisen tiimin kanssa on viime vuosina tiivistynyt.

"Samoin kuin kuvattavien yhteystiedot on hyvä toimittaa ajoissa graafikolle, lehden juttuaiheet ja teemat on hyvä toimittaa ajoissa markkinoinnin välle, jotta heillä on, mitä myydä."

Tietenkin on eri asia keskustella taitosta meidän kanssamme Teamsissa kuin viereisessä pöydässä olevan tutun työkaverin kanssa.

Pieta Forssell-Nieminen,
Keskisuomalaisen ulkoasutuottaja ja toimitussihteeri

Omana ”työllisyysvakuutuksenaan” Leukumaavaara pitää jatkuvaa oppimista. *Kodin Kuvalehdessä* hän on oppinut paljon uutta muun muassa editoinnista. Hän uskoo, että monipuolisia sisällöntuotannon taitoja voi tarvittaessa käyttää muissakin kuin toimittajan töissä. Freelanceriksi hän ei haluaisi palata.

Vaikka *Vihreän Langan* kohtalo oli Leukumaavaaralle shokki, onni onnettomuudessa oli, että hän löysi printtiaikakauslehdestä työtavan ja -rytmin, joka tuntuu omalta.

”En tiedä, onko tämä sukupuuttoon kuoleva juttu, että työtä voi tehdä näin. Tavallaanhan teen sitä perustyötä, mitä uutistoimittajatkin ammoinkin tekivät. Ennen kuin alkoivat tehdä ohessa kaikkea muuta.”

”Joskus mietin, onko toimittajien huomion jakaminen mahdollisimman moneen suuntaan paras tapa tuottaa sitä journalismia, josta yleisö haluaa maksaa.”

Pieta Forssell-Nieminen toivoo ehtivänsä eläkkeelle printistä

Ulkoasutuottaja ja toimitussihteeri **Pieta Forssell-Nieminen**, 57, on työskennellyt sanomalehti *Keskisuomalaisessa* kolmekymmentäviisi vuotta monissa eri tehtävissä, mutta ylivoimaisesti pisimpään toimitussihteerinä.

Viisi viime vuotta hän on työskennellyt toimitussihteerinä Keskisuomalainen-konsernin Jyväskylän-taitto-keskuksessa, joka sijaitsee *Keskisuomalaisen* toimituksessa.

Aluksi taitto-keskus teki *Keskisuomalaista* ja Väli-Suomen Median sivuja. Viime syksystä lähtien se on tehnyt

yhteensä kymmentä Keski-Suomen Median päivä-, paikallis- ja kaupunkilehteä.

Järjestely toimii Forssell-Niemisen mukaan hyvin, mistä on kiittäminen muun muassa kokenutta porukkaa.

”Jos joku asia jää työvuoron aikana tekemättä, siihen voi sataprosenttisesti luottaa, että kollega jatkaa työtä. Se onnistuu, kun koko tiimi tekee ihan samaa työtä”, Forssell-Nieminen sanoo.

Taitto-keskukset ja automaattitaitto ovat sanoja, jotka ovat viime vuosina nousseet esiin lehtitalojen muutoksia koskeissa uutisissa.

Keskisuomalainen-konserni keskittää parhaillaan lehtiensä taittamista viiteen taitto-keskukseen. Jyväskylän ja Uudenmaan taitto-keskukset ovat jo olemassa. Uudet tulevat Kuopioon, Joensuuhun ja Lahteen. Uudistukseen liittyvät muutosneuvottelut koskivat Kaakon Viestintää, Hämeen Mediaa ja Savo-Karjalan Mediaa. Niiden seurauksena päättyi 14 työsuhdetta.

Automaattitaittoon ovat jo siirtyneet *Kaleva* ja *Hufvudstadsbladet*, joissa siitä seurasi irtisanomisia. *Hufvudstadsbladetissa* ja sen sisarlehdistä on käynnissä muutosneuvottelut, jotka liittyvät lehtien taiton siirtämiseen Bonnier Newsin taitto-keskukseen Ruotsiin. Uhan alla on 14 työpaikkaa. Muun muassa *Maaseudun Tulevaisuutta* julkaisevassa Viestimediassa on automaattitaittoon liittyvät muutosneuvottelut, joissa uhan alla on yhdeksän työpaikkaa. Sanoma suunnittelee keskittävänsä sanomalehtiensä printin tekijät yhteen tiimiin, ja muutosneuvottelut uhkaavat 11 työpaikkaa.

Keskisuomalaisen päätoimittajan **Pekka Mervolan** mukaan *Keskisuomalainen* alkoi tehostaa taittoaan jo paljon ennen taitto-keskuksia. Ensimmäinen askel oli ennakoiva taitto noin 15 vuotta sitten. Nyt on ollut taitto-keskusten perustamisen aika. Seuraava askel ovat automaattiset työkalut.

”Uskon, että automaattitaitto tulee meillä käyttöön muutaman vuoden sisällä”, Mervola sanoo.

Pieta Forssell-Nieminen on miettinyt, johtaako taitto-työn muutos lopulta siihen, että taittajien ammattikuntaa ei tarvita ollenkaan. Jos *Keskisuomalainen* luopuisi printistä, hän uskoo, että toimitussihteerien editointiosaamiselle olisi käyttöä verkossa.

Mervolan mukaan tulevaisuuden työpaikkojen määrän ratkaisee lehden tulovirta eli se, paljonko se saa tilaus- ja ilmoitustuottoja ja mikä on liikevaihto.

”Jos automaattitaitto tulee muutaman vuoden päästä ja taittamisessa tarvitaan vähemmän ihmisiä, toivon, että heitä voidaan käyttää juttujen tekemiseen. Se parantaa lehteä, mikä on tavoite ja toive”, Mervola sanoo.

Osalle Keski-Suomen Median lehtien toimituksista taiton siirtäminen Jyväskylän taitto-keskukseen oli vaikeampi paikka kuin taitto-keskuksen väelle. Vaikka se ei tarkoittanut väenvähennyksiä toimituksista, perinteiset työnkuvat ja ajatus siitä, että lehden tekee yksi toimitus, muuttuivat.

”Tietenkin on eri asia keskustella taitosta meidän kanssamme Teamsissa kuin viereisessä pöydässä olevan tutun työkaverin kanssa”, Forssell-Nieminen sanoo.

Forssell-Nieminen on työskennellyt koko uransa printtilehtien kanssa. Työuraa on jäljellä seitsemän, kahdeksan vuotta. Hän toivoo, että ehtisi jäädä eläkkeelle printistä.

”Se on kyllä siinä ja siinä. Enhän minä osaa semmoista ennustaa, kun ei osaa viisaammatkaan.” ●

Lännen Median teematuottaja Marjo Oikarinen on pannut merkille, että haastateltavien saaminen on viime aikoina vaikeutunut. Varsinkin asiantuntijat suhtautuvat Oikarisen mukaan aiempaa nihkeämmin haastattelupyyntöihin. "Tuntuu, että toimittajiin suhtaudutaan usein vähätellen tai epäillen", Oikarinen sanoo.

Haastattelujen saaminen on vaikeutunut, arvioivat kokeneet journalistit. Miksi asiantuntijat suhtautuvat pyyntöihin nihkeästi?

Nina Erho, teksti • Outi Neuvonen, kuva

Lännen Median teematuottaja **Marjo Oikarinen** kirjoitti viime syksynä terveysjuttua kaatumisen aiheuttamasta vammasta ja lähetti haastattelupyynnön vastaavia vammoja tuntevalle kirurgille. Tämä oli aiemmin antanut paljon lehtihaastatteluja.

Lääkäri vastasi viestiin nopeasti, mutta ei Oikarisen toivomalla tavalla.

”Useampaan otteeseen sanojani on väärin tulkittu, tekstejä/tuotoksia ei ole saanut tarkastaa ja muokausehdotuksista on loukkaannuttu. Homma vie aikaa ja lopulta ei sivistä lukijoita/yleisöä oikealla tavalla”, lääkäri kirjoitti.

Haastattelu jäi saamatta, vaikka Oikarinen vakuutti lääkäriä, että hän lähettää jutun tarkistettavaksi ja muokkaa sitä, jos tarvetta on. Lääkäri ei enää palannut asiaan.

Oikarinen on kokenut toimittaja ja työskennellyt vuosia myös toimitussihteerinä, tuottajana ja uutispäällikkönä. Hän on pannut merkille, että haastateltavien saaminen on viime aikoina vaikeutunut, oli kyse sitten eri alojen asiantuntijoista tai tavallisista kansalaisista. Varsinkin asiantunti-

”Tarkistuttaminen lisää luottamusta puolin ja toisin ja varmistaa, että asiat tulevat juttuihin oikein. Se ei tarkoita, että haastateltava saisi kirjoittaa jutun uudestaan.

Marjo Oikarinen, Lännen Media teematuottaja

jat suhtautuvat Oikarisen mukaan aiempaa nihkeämmin haastattelupyyntöihin.

”Tuntuu, että toimittajiin suhtaudutaan usein vähätellen tai epäillen”, Oikarinen sanoo.

Lääkäritapauksen jälkeen Oikarinen on miettinyt, onko jotain muuttunut juttujen tarkistuskäytännöissä. Uutiskiiressä jatkokeskusteluihin haastateltavien kanssa ei aina ole aikaa, mutta syventävän journalismin resursoinnissa ne pitäisi huomioida.

”Tarkistuttaminen lisää luottamusta puolin ja toisin ja varmistaa, että asiat tulevat juttuihin oikein. Se ei tarkoita,

että haastateltava saisi kirjoittaa jutun uudestaan. Korjaan selkeät virheet, ja muista kohdista keskustelen. Esimerkiksi siitä, miten asiat kannattaa jutussa sanoa, että lukija ymmärtää”, Oikarinen sanoo.

MYÖS KALEVAN toimittaja **Päivi Alasuutari** on viime aikoina törmännyt vaikeuksiin haastattelujen kanssa. Hän kirjoittaa sekä uutisjuttuja että taustoittavia juttuja, jotka käsittelevät usein Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ja Oulun kaupungin asioita.

Välillä haastattelun saaminen asiantuntijalta tai virkahenkilöltä on

”Toimittajien työrytmi on nopea, ja asiantuntijoiden kalenterit täynnä. Aina toimittajan tiedontarve ja yhden asiantuntijan osaamisalue ei mene ihan yksiin.

Mari Harala, Verohallinnon viestijä

vähällä tyssätä siihen, ettei heille löydy yhteystietoja, Alasuutari sanoo.

”Toimittajat ovat tiedonhaun ammattilaisia, mutta sitä puhelinnumeroa ei vaan löydä, vaikka pyörii linkistä toiseen kuin flipperipelissä. Usein yhteystiedot ovat viestintäosaston takana.”

Kun yhteyden saa, moni haastateltava pyytää kysymykset ennakoon. Sitä on tapahtunut aina. Uusi ilmiö Alasuutarin mukaan on, että toimittaja saa paluupostissa kirjalliset vastaukset ilman, että siitä sovitaan.

”Kirjalliset vastaukset eivät vastaa keskustelua, jossa jatkokysymyksiä voi esittää helposti. Kirjoitetut vastaukset jäävät usein yleiselle tasolle, sisältävät jargonia ja samoja asioita, jotka jo löytyvät verkosta”, Alasuutari sanoo.

Viime syksynä Alasuutari yritti selvittää Oulun kaupungilta vastausta lukijan kysymykseen, miksi erään koulun remontti ei edisty. Tieto oli kahden virkahenkilön takana, mutta kumpikaan ei vastannut sähköpostiin, tekstiviestiin eikä puhelimeen.

Lopulta Alasuutari löysi kaupungin asiakirjoista tiedon, että kilpailutus on keskeytetty.

”Sama olisi selvinnyt lyhyellä puhelulla. Koin sen työni vaikeuttamisena”, Alasuutari sanoo.

Hän arvelee, että osasy syy tavoitettavuusongelmiin ovat työpaineet ja palaveriputket, joiden keskellä asiantuntijat yrittävät suojella aikaansa.

”Ja on se heille ehkä myös tympeää lukea, mitä on taas tehty väärin, kun me nostamme esiin esimerkiksi hyvinvointialueuudistuksen ongelmia. Julkisorganisaatioita koskevat asiat ovat kuitenkin lähtökohtaisesti julkisia, ja toivon, että virkahenkilöitä koulutettaisiin avoimuuteen enemmän.”

Avoimuus ja ymmärrettävyys on julkisten organisaatioiden omakin etu, Alasuutari sanoo.

tari sanoo.

”Kun yritämme kertoa, miltä joku asia tavallisista ihmisistä näyttää ja tuntuu ja organisaatio vastaa yleisluontoisesti, se kuulostaa helposti ylimieliseltä ja siltä, että organisaatio elää jossain ihan eri maailmassa.”

MITEN TOIMITTAJIEN ja asiantuntijoiden yhteydenpitoa sitten voisi parantaa? Verohallinnossa viestijänä työskentelevä **Mari Harala** on työssään yrittänyt keksiä siihen keinoja. Yksi keino on asiantuntijoiden mediakoulutukset.

”Viime vuonna koulutimme melkein 40 asiantuntijaa joko itse tai viestintätoimiston kanssa”, Harala sanoo.

Viime vuonna 134 eri Verohallinnon asiantuntijaa antoi haastatteluja. Osa heistä antoi vain yhden haastattelun. Etenkin silloin haastatteluun valmistautuminen voi tuntua työläältä ja haastattelu jännittää, Harala sanoo.

”Teemme koulutuksissa myös paljon haastatteluharjoituksia.”

Haralan mukaan melkein jokaisessa mediakoulutuksessa joku muistaa huonon kokemuksen median kanssa toimimisesta. Nykyisessä ärhäkässä yhteiskunnallisen keskustelun ilmapiirissä myös kohun keskelle joutuminen voi huolettaa.

Haralan kokemuksen mukaan pelkoja lieventää esimerkiksi tiedon jakaminen haastateltavan oikeuksista ja siitä, millaisia juttuja haastatteluista tyypillisesti syntyy.

”Meille soittavista toimittajista valtaosa tekee ihan perusjuttua ja on tosi mukavia ihmisiä.”

Viestinnän näkökulmasta jokainen juttu on mahdollisuus jakaa tietoa ja tuoda esiin organisaation omaa näkemystä.

”Mielikuva ja kansalaisten luottamus meihin rakentuvat jokaisessa haastattelussa”, Harala sanoo.

Haralalla on itselläänkin toimittaja-

tausta. Siksi hän ymmärtää hyvin, että toimittajat haluavat mieluummin puhelin- kuin sähköpostivastauksia.

Asiantuntijoille hän markkinoi puheluita selittämällä, että toimittajat tarvitsevat juttuihin sitaatteja, ja ne on helpompi poimia keskustelusta. Puhelimessa voi myös vastata lisäkysymyksiin saman tien.

Monesti asiantuntijahaastattelun saamista vaikeuttavat myös käytännön syyt.

”Toimittajien työrytmi on nopea, ja asiantuntijoiden kalenterit täynnä. Aina toimittajan tiedontarve ja yhden asiantuntijan osaamisalue ei mene ihan yksiin. Silloin asiantuntijan pitää ensin hankkia lisätietoja talon sisältä”, Harala sanoo.

Verohallinnossa asiantuntijoiden ”puheille” pääsee pääsääntöisesti vain viestinnän välityksellä. Haralan mukaan se johtuu siitä, että haastattelupyynnöt ja tavallisten kansalaisten yhteydenotot yritetään ohjata oikeisiin osoitteisiin keralla.

”Ei ole meidän asiantuntijoiden tai johtajien fiksua työajan käyttöä selvittää, kenelle vastaaminen kuuluu. Yleisimpiin verokysymyksiin meillä on kiertävät vastausvuorot, jotta kukaan ei kuormitu liikaa. Toimituksiin lähtevissä tiedotteissa on haastateltavien tiedot suoraan.”

Mitä toimittajat voisivat tehdä paremmin, jotta viestijöiden olisi helpompi välittää ja asiantuntijoiden helpompi antaa haastatteluja?

”Reilusti, avoimesti ja *Journalistin ohjeiden* mukaan toimiminen riittää, ja niin valtaosa toimittajista ehdottomasti toimii”, Harala sanoo.

”Viestijänä toivon, että toimittaja pystyisi jo mediapuhelimessa kertomaan haastattelun tärkeimmät teemat ja sen, jos hän kaipaa lukuja ja tilastoja. Silloin asiantuntija saa tiedon, millainen haastattelu on tulossa ja voimme kaivaa tietoja valmiiksi ennen haastattelua.” ●

Uuden Suomettaren Säätiön apurahat

Uuden Suomettaren Säätiö tukee suomenkielisen median journalistien yleisen ja ammattisivistyksen lisäämistä myöntämällä apurahoja opintomatkoihin, kursseihin ja muuhun täydennyskoulutukseen sekä tutkimus- ja julkaisuhankkeisiin. Lisäksi säätiö kannustaa alan opiskelijoita pienehköin pro gradu -stipendein.

Säätiön hallitukselle osoitetun apurahahakemuksen (pdf) voi ladata osoitteesta www.ussaatio.fi. Hakemuksen liitteeksi pyydetään lisäämään lyhyt vapaamuotoinen hakemusliite.

Hakemuslomake liitteineen tulee lähettää **31.3.2025** mennessä sähköpostitse hakemukset@ussaatio.fi. Lisätietoja antaa säätiön asiamies Annukka Åstrand, info@ussaatio.fi.

Hankkeen toteuduttua apurahan saajan tulee antaa säätiön hallitukselle kertomus apurahan käytöstä osoitteeseen raportit@ussaatio.fi.

TUISKUN SÄÄTIÖN APURAHAT

Toimittaja Onni V. Tuiskun säätiö jakaa ensisijaisesti matka- ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja apurahoja kaikille toimittajille ja lehtitalojen toimihenkilöille. Apurahaa voi hakea omaan kohteeseen tai virkistyslahjakorttia kotimaiseen, kestävän matkailun periaatteita noudattavaan majoituskohteeseen. Hakemus täytetään ja lähetetään säätiön verkkosivuilla. Verkkosivuilla on myös tarkempi kuvaus majoituskohteista. Apurahat ovat suuruudeltaan 200–500 euroa.

Hakuaika päättyy **31.3.2025**.
www.tuiskunsaatio.fi

ONNI V. TUISKUN SÄÄTIÖ

A C.V. ÅKERLUNDIN MEDIASÄÄTIÖ

Säätiö julistaa haettaviksi

APURAHAT

media-alalla työskentelevien ammatillisiin jatko-opintoihin, media-alalle suuntautuviin yliopisto-, korkeakoulu- ja ammattitutkintoihin sekä media-alaa koskevaan tutkimus- ja kehitystyöhön.

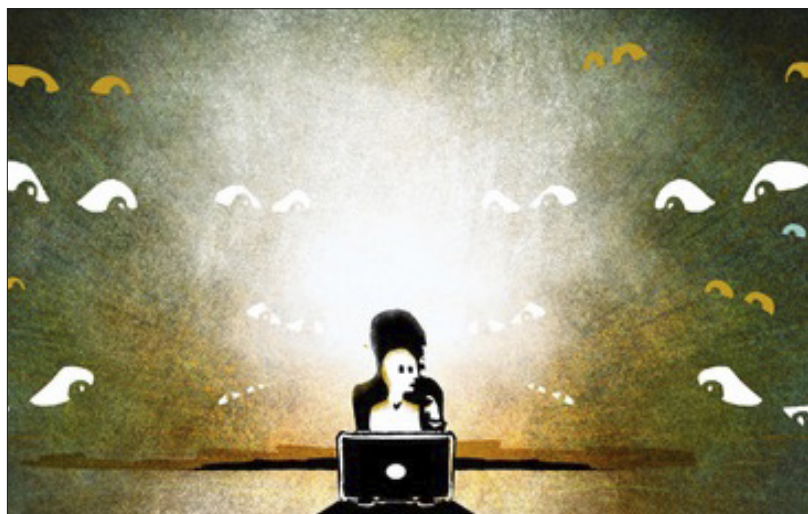
Henkilökohtaisten apurahojen lisäksi apurahoja voivat hakea ryhmät ja työyhteisöt.

Lisätiedot rahoituksen painopisteistä ja muut ohjeet hakemuksen laadintaa varten

www.akerlundinsaatio.fi/hae-apurahaa/

Jätä hakemus **3.-31.3.2025** välisenä aikana

C. V. Åkerlundin mediasäätiö sr
hallitus

HÄIRINTÄ JA UHKAILU JOURNALISTIN TYÖSSÄ – NÄIN VARAUDUT JA SUOJAUDUT

Aika: **9.5. kello 9.30 – 17.30**

Paikka: Journalistiliitto, Siltasaarenkatu 18 A, 7. krs, 00531 Helsinki

Päivän koulutus journalistien kohtaamasta häirinnästä ja uhkailusta sekä niiden vaikutuksista. Koulutus on suunnattu erityisesti alan opiskelijoille sekä alan töissä vastikään aloittaneille journalisteille.

- Millaista on journalistien häirintä ja uhkailu Suomessa, ja miten näihin ilmiöihin voi pyrkiä varautumaan.
- Miten häirintä ja uhkailu vaikuttavat ihmisen mieleen
- Häirintää ja uhkailu rikosoikeudellisesta näkökulmasta: mitkä ovat mahdolliset rikosnimikkeet, milloin rikoksen tunnusmerkistö täyttyy, ja miten rikosprosessit etenevät.
- Miten huolehtia omasta kyberturvallisuudestaan

Koulutuksen järjestävät Tampereen yliopisto ja Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö. Mukaan mahtuu 40 journalistia.

Lisätiedot ja ilmoittautuminen www.jokes-saatio.fi

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr
Siltasaarenkatu 18 A, 7. krs 00530

Venäjältä paennut Jekaterina Tšernjajeva työskentelee Suomessa mediajäteille, mutta pysyvää oleskelulupaa hänelle ei heru

Manu Haapalainen, teksti • Heidi Piironen, kuva

Jekaterina Tšernjajeva haluaa jatkossakin työskennellä Suomessa. "Täällä on helppo yrittää, ja ihmiset ovat ystävällisiä", hän sanoo.

Tämän vuoden tammikuussa **Jekaterina Tšernjajevan** maailma romahti. Maahanmuuttoviraston kirje oli sekä yksiselitteinen että käsittämätön. Kirjeessä luki, että Tšernjajevan työlupa Suomessa on evätty. Paitsi työhön, hänellä ei toistaiseksi olisi oikeutta myöskään suomalaisen sosiaaliturvaan.

Tšernjajeva käpertyi vuoteeseensa ja toivoi voivansa tukehduttaa itsensä tyynyllään kuoliaaksi.

"Olin häpeissäni ja nöyryytetty", hän sanoo.

JEKATERINA TŠERNJAJEVA ON VENÄLÄINEN, Suomessa vuodesta 2018 alkaen asunut toimittaja ja tuottaja. Hän tekee oman yrityksensä kautta elokuvia ja työskentelee kansainvälisten mediajättien tuotannoissa, esimerkiksi HBO:n ja Netflixin. Hän tekee myös journalistisia sisältöjä kansainväliseen mediaan.

Tšernjajeva ei voi palata Venäjälle. Ennen lähtöään Suomeen hän teki Moskovassa videojournalistin töitä muun muassa AP:lle. Hänen lähipiirissään toimitettiin **Putin**-kriittisiä ja feministisiä julkaisuja.

Suomesta on löytynyt kollegoja, ystäviä, miesystävä, uusi elämä. Yrityksen perustaminen ja yrittäminen on Tšernjajevan mukaan Suomessa helppoa. Alkuvuodesta 2022 alkaen hänen elämänsä on kuitenkin vaikeuttanut pitkittynyt väkivalta Maahanmuuttoviraston (Migri) kanssa. Tšernjajeva haki tuolloin pysyvää oleskelulupaa, olihan hän oleskellut maassa vaaditut neljä vuotta tilapäisellä, työperusteisella luvalla.

Migri epäsi luvan, koska Tšernjajevalla ei ollut voimassa olevaa passia. Hänen Venäjän passinsa oli juuri vanhentunut, eikä hän uskaltanut mennä Venäjän suurlähetystöön hakemaan uutta.

Migriä Tšernjajevan pelko ei vakuuttanut. Virasto totesi, että oleskelulupaa ei myönnetä, vaan Tšernjajeva karkotetaan Venäjälle.

Tšernjajeva valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen ja haki samalla Migristä sekä muukalaispassia että uutta tilapäistä oleskelulu-

paa. Hakijaa ei karkoteta näiden prosessien aikana, joten Tšernjajeva on saanut edelleen oleskella Suomessa ja tehdä töitään.

Pitkittynyt tilanne on kuormittava ja se on vaikuttanut Tšernjajevan työkykyyn.

"Olen koittanut tehdä töitä, koska se pitää minut pinnalla, elossa. Mutta keskittyminen on vaikeaa, kun en tiedä, joudummeko lähtemään Suomesta. Usein olen vain itkenyt sikiöasennossa", Tšernjajeva sanoo.

Hallinto-oikeus hylkäsi syksyllä 2024 valituksen pysyvästä oleskeluluvasta, ja alkuvuodesta 2025 tuli siis Migrin päätös työluvan perumisesta.

Käänteet eivät Tšernjajevan onneksi jääneet siihen. Helmikuun alussa Maahanmuuttovirasto päättikin jatkaa hänen oleskelulupaansa kahdella vuodella. Myös työlupa palautettiin.

Pysyvää oleskelulupaa ei nytkään myönnetty, vaikka Tšernjajeva olikin rohkaistunut jo keväällä 2023 hankkimaan Venäjän passin. Tällä kertaa virasto ilmoitti perusteeksi niin sanotun lupakatkon. Tšernjajevan alkuperäinen määräaikainen oleskelulupa oli ehtinyt raueta ennen uuden luvan voimaantuloa. Pysyvän luvan ehdottomiin edellytyksiin kuuluu, että hakija on oleskellut maassa neljä vuotta yhtäjaksoisella luvalla.

Epätietoisuus tulevaisuudesta jatkuu.

TILAPÄINENKIN OLESKELUPA VAATI Tšernjajevalta valituksia valitusten perään ja suomalaisen miesystävän Migrille kirjoittamia vakuutteluja siitä, että pariskunnan elämä ja toimeentulo ovat Suomessa.

Julkisessa keskustelussa Suomi haluaa hänen kaltaisiaan maahanmuuttajia.

"Maksan veroni, työllistän itseni ja muita ihmisiä, en ole hakenut oleskeluni aikana minkäänlaisia tukia. En ymmärrä miksi täällä pysymisestä tehdään niin vaikeaa. Olen ollut tässä limbossa jo kolme vuotta."

Anna-Lena Lindberg Maahanmuuttovirastosta sanoo, että matkustusasiakirjaa edellytetään pysyvissä oleskeluluvissa tiukasti.

"Poikkeusperusteita siihen on hyvin rajallisesti", Lindberg sanoo.

Migrin mukaan Tšernjajevan olisi pitänyt hakea Suomesta turvapaikkaa. Tšernjajeva ei

ole halunnut aloittaa turvapaikkaprosessia, koska Suomen niin sanotussa kahden kaistan mallissa oleskelulupahakemus tyssäisi tähän – hakea voi vain jompaa kumpaa. Turvapaikkaprosessi itsessään on raskas ja pitkä.

Migrin kanta on, että ilman turvapaikkahakemusta ei voida selvittää, olisiko henkilö vaarassa Venäjällä.

Tšernjajevaa hallinto-oikeudessa edustaneen asianajaja **Matti Rautakorven** mukaan asia ei ole näin yksiselitteinen.

"Turvapaikkaprosessi on toki luotu sitä varten, että selvitetään, kohdistuuko henkilöön uhkaa. Mutta laissa on ehdoton palautuskielto henkilölle vaaralliseen maahan, eikä se ole riippuvainen siitä, onko hänellä jokin prosessi meneillään."

Rautakorven mukaan ulkomaalaislain yleistavoite on, että kaikkien henkilöön kohdistettujen rajoitusten pitäisi olla perusteltuja. Passin puuttuminen estää useimmiten oleskeluvan, Rautakorpi sanoo.

"Migri kehottaa näissä tilanteissa hakemaan muukalaispassia."

Sen kriteerit taas ovat hyvin tiukat. Tšernjajevalta evättiin myös muukalaispassi juuri Venäjän passin puuttumisen vuoksi.

"Onko näissä tilanteissa oikeasti tarpeellista olla myöntämättä oleskelulupaa", Rautakorpi kysyy.

Rautakorven mukaan ulkomaalaislakia on jo vuosien ajan tiukennettu.

"Tiukennuksia tulee useita joka vuosi. Isoin ongelma on, että laki on eri aikoina laadittu, sekava ja tulkinnanvarainen. Maahanmuuttoviraston tulkintakäytäntö on myös tiukentunut."

Lindbergin mukaan monivuotiset oleskelupaprosessit ovat poikkeus, eivät sääntö. Monimutkaisissa tapauksissa pysyvien oleskelulupien käsittely on kuitenkin hänen mukaansa ruuhkautunut.

Rautakorven mukaan taas on "valitettavan tavanomaista", että oleskelulupaprosessi venyy vuosien mittaiseksi.

Jekaterina Tšernjajeva aikoo toistaiseksi jäädä Suomeen ja jatkaa pysyvän oleskeluluvan hakemista.

"Olen turvassa täällä ja voin jatkaa työntekoa. Olen helpottunut", hän sanoo. ●

Skoltidningen lever vidare trots förändrat medielandskap

Hanna Nordenswan, text • Emilia Nyberg, foto

Den här är äldre än vi”, konstaterar **Ida Johansson** på skoltidningen *Snilleblixten*s redaktionsmöte.

Tretton studerande på Karis-Billnäs Gymnasium har samlats i modersmålsklassrummet för det månatliga mötet. Abiturienterna har precis åkt iväg på läslov och ettorna och tvåorna bläddrar i pappersversionerna av gamla tidningar. Tidningen som Johansson bläddrar i är från 2004.

Flera nya ansikten är på plats och tidningens handledare – **Eva Westerlund-Jäntti**, lärare i modersmål och litteratur och **Jimmy Holmberg**, lärare i historia och samhällslära – berättar därför allmänt om *Snilleblixten*.

Lotte Paul, 17, är med i skoltidningen för andra året. På fritiden konsumerar hon inte medier genom tidningar, men kan komma in på dem digitalt via sociala medier.

”Jag brukar läsa artiklar som kommer upp på min Instagram, jag klickar vidare och läser. Från Tiktok också, om det kommer upp något så söker jag upp artikeln som handlar om det”, berättar Paul.

Ungas språkkunskaper och mediekonsumtion har diskuterats flitigt de senaste åren. Främst är det sociala medier som får kängor då en syndabock ska hittas, men det är också via sociala medier som i alla fall studenterna i Karis hittar medierna.

Flera av de studerande som sökt sig till *Snilleblixten* har ett stort samhälls- och historieintresse, bland dem också **Elsa Nurmiainen**, 16.

”Journalistik är kanske inte det första jag tänker på att jobba med i framtiden, men jag vill inte helt stänga bort det”, säger Nurmiainen.

Hennes senaste alster i *Snilleblixten* bar rubriken ”Star Trek – något mera än science fiction”.

Snilleblixten utkom för första gången redan 1944, men har sedermera haft paus i utgivningen i flera omgångar. I arkivmappen hittar vi exemplar från 1960- och 1970-talen. År

Jag lärde mig mycket om redigering av texter och att feedback inte behöver vara något dåligt, utan något som utvecklar en som journalist.

Märta Nummenmaa, tidigare redaktör på skoltidning, i dag på Svenska Yle

2014 blev tidningen helt och hållet en webbtidning. Westerlund-Jäntti har varit med som handledande lärare under hela 2000-talet och har märkt förändringarna som skett i elevernas skrivande.

”Det slår ju en när man ser de här gamla tidningarna att de skrev så mycket längre texter då”, säger Westerlund-Jäntti.

”Deras egen mediekonsumtion är ju väldigt fragmenterad, allting de själva läser är komprimerat. Då är det ovant för dem att producera något långt”, lägger Holmberg till.

SNILLEBLIXTENS REDAKTIONSMÖTE skiljer sig egentligen inte så mycket från en dagstidnings. Westerlund-Jäntti och Holmberg räknar upp evenemang och händelser som borde bevakas och intresserade elever tar emot uppdrag. Några kommer med egna idéer. Snart finns planer på att skriva om ett judo-evenemang i Tammerfors och om Karis flickscouter. Artiklarna publiceras på webben allt efter att de redigerats. Holmberg påpekar att kommunalvalet närmar sig och undrar om någon vill skriva en analys, kolumn eller göra valbevakning. Rummet är tyst.

Som skoltidning har *Snilleblixten* inte bundit sig till *Journalistreglerna*, men enligt Westerlund-Jäntti diskuterar man etiska aspekter där det behövs. Senast fördes diskussioner efter att n-ordet förekom i en kolumn.

”Det är nog sällsynt att det kommer in något provocerande. Med bilder diskuterar vi, om studerandena är på resa till exempel måste de tänka på att människorna på bilderna behöver ge sitt samtycke”, säger Holmberg.

Ett annat medieetiskt problem tidningen tampas med är anonymitet, något lärarna också misstänker kommer från online-världen.

”Ibland om de intervjuar någon skriver de ’en studerande’ istället för ett namn. Vi plockar bort sådant, de måste kommentera med eget namn”, suckar Westerlund-Jäntti.

Både Westerlund-Jäntti och Holmberg upplever att de studerande på Karis-Billnäs Gymnasium är duktiga på källkritik. Det är också ett ämne som tas upp i olika läroämnena.

”Vi diskuterar ofta fake news och AI. De förstår väldigt bra att media kan vara ett vapen också och förvränga sanningen”, säger Holmberg.

Lotte Paul tycker att hon fått en bra grund att ge sig ut bland nyheter på webben just tack vare skolan.

”Vi har gått igenom källkritik på lektionerna. Oftast använder jag mig av Yle, då måste jag inte tänka så mycket utan vet att jag kan lita på dem.”

Elsa Nurmiainen håller med och tar ofta innehåll i framförallt kvällstidningarna med en nypa salt.

”Jag tror nog att det finns verklighet i den, men att det låter lite häftigare i tidningen än vad det är i verkligheten.”

FÖR EN DEL STUDERANDE har tiden på skoltidningen lett till en journalistisk karriär. **Märta Nummenmaa** studerade på Karis-Billnäs

Elsa Nurmiainen (längst till höger) och Lotte Paul (andra från höger) tycker att skoltidningen fungerar som gymnasiets ansikte utåt. "Och så kan alla mommon och fammon läsa på Facebook vad som händer på skolan." Till vänster Minea Nordström, Ida Johansson och Edward Friis.

Gymnasium 2013–2016 och jobbar numera med nyheter på Svenska Yle. Hon upplever att *Snilleblixten* gav henne en bra grund till arbetet.

"Jag lärde mig mycket om redigering av texter och att feedback inte behöver vara något dåligt, utan något som utvecklar en som journalist."

Upplevelserna på skoltidningen är något som hängt med in i arbetslivet för Nummenmaa. Än i dag är en av hennes favoritintervjuer en hon gjorde med **Mark Levengood** under tiden på *Snilleblixten*.

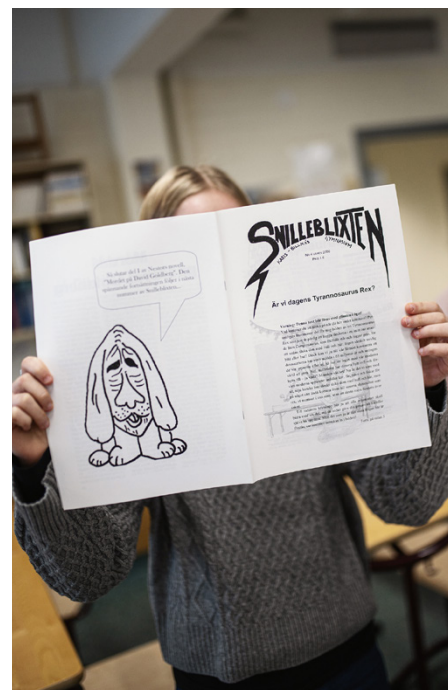
"Och jag intervjuade dåvarande försvarsministern **Calle Haglund**. Det var häftigt att göra det som gymnasieelev!"

Eva Westerlund-Jäntti var själv elev på Karis-Billnäs Gymnasium och hon handledde även Märta Nummenmaa på *Snilleblixten* för tio år sedan. För Westerlund-Jäntti representerar skoltidningen kunskaper som behövs i alla tider och kommer att behövas i framtiden. Eleverna är tvungna att ta ansvar, bearbeta texterna och leverera.

"Oberoende av hur samhället utvecklas behöver man de här färdigheterna." ●

Modersmålslärare Eva Westerlund-Jäntti har handledt redaktionen de senaste 20 åren. Jimmy Holmberg, lärare i historia och samhällslära, har varit med sedan 2023.

Karis-Billnäs Gymnasiums skoltidning utkom i pappersversion fram till 2014.

Ovisst om Svenska Yle tar emot praktikanter på sommaren

Marcus Floman, text • Cata Portin, foto

”Jag har under hela förra året talat hemma om att jag ska söka jobb på Yle, att det var min första prioritet. Yle har ju alltid förr tagit emot sommarpraktikanter. Men nu blev det att ’okej, nu måste jag tänka om.’”

Så säger Enya Hjulfors om jobbsituationen inför sommaren.

Första årets studerande Enya Hjulfors, Stella Strömberg och Annika Vesterinen har precis avslutat dagens föreläsning i nyhetsjournalistik.

När *Journalisten* besöker Svenska social- och kommunalhögskolan i Helsingfors har nyheten om de massiva uppsägningarna på Yle precis skakat om mediefinland. Den ekonomiska sparkuren drabbar inte bara de uppsagda på Yle utan svallvågorna når också potentiella framtida yleiter.

Redan i slutet av januari hade Yle gått ut med informationen att bolaget på grund av sparprogrammet inte kommer att ha en allmän ansökan för vikarier och högskolepraktikanter inför sommaren 2025.

”Det är jättesynd att inte kunna söka sommarjobb där. Jag har alltid tänkt på Yle som en bra startpunkt.”

Annika Vesterinen, studerande vid Soc&kom

”Jag blev chockad när jag hörde nyheten. Det hade redan ett tag varit tal om att Yle kanske inte ska ta emot praktikanter i år”, säger Annika Vesterinen.

Alla tre studenter måste nu aktivera plan B.

Yles besked om att slopa en allmän ansökan för sommarpraktikanter påverkade Stella Strömbergs (till vänster) och Enya Hjulfors sommarjobbplaner.

”Jag har nu sökt praktikplats både på *Österbottens Tidning* och på *Hbl*. Jag hoppas lite mer på *ÖT* för då får jag bo hemma under sommaren”, säger Enya Hjulfors.

Antalet fondfinansierade praktikplatser på de finlandssvenska tidningarna är i år på samma nivå som ifjol. Därför väntas Yles sommarpraktikantbeslut öka konkurrensen om att göra praktik på tidningarna.

Också Annika Vesterinen hade Yle som det första alternativet.

”Det är jättesynd att inte kunna söka sommarjobb där. Jag har alltid tänkt på Yle som en bra startpunkt”, säger Annika Vesterinen som nu tagit beslutet att inte göra sin studiepraktik alls i år.

”Jag jobbar istället på sommaren med något helt annat i min hemstad”, säger Annika Vesterinen.

Stella Strömberg säger att hon inte sett Yle som den enda möjliga framtida arbetsplatsen, men att hon tidigare bedömde att det skulle finnas en god chans att söka och få

sommarjobb där.

”Jag har sökt alla sommarvikariat som fanns på SVT och Sveriges Radio. Dessutom sökte jag till *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter* och flera lokaltidningar i Sverige”, säger Stella Strömberg.

De tre journaliststudenterna tycker att det är sorgligt att Yle drabbades så hårt av regeringens nedskärningar.

”Jag talade nyss med en bekant som jobbar på Yle som sade att hon var glad att hon fick behålla jobbet och att det inte alls är någon självklarhet i dessa tider. Jag kan tänka mig att stämningen på redaktionerna inte är den bästa när man snart börjar få veta vem som får stanna och vem som mister jobbet”, säger Annika Vesterinen.

ETT SAMTAL TILL SVENSKA YLE GER en liten gnutta hopp för de högskolestudenter som vill jobba i bolaget nästa sommar.

Redaktionschef **Charlotte Sundström** börjar med att beklaga att

Svenska Yle inte kan ta emot nya vikarier till sommaren i samma utsträckning som bolaget brukar göra vanligtvis.

”Som arbetsgivare har vi en plikt att i första hand erbjuda eventuella vikariat till de personer som har blivit uppsagda i samband med omställningsförhandlingarna.”

Sundström säger också att visstidsanställda och inhoppare som nu jobbar för Svenska Yle har erbjudits möjlighet att anmäla intresse för jobb under sommaren.

”Vi har kommit överens med våra förtroendepersoner att vi kan anställa ungefär hälften så många sommarvikarier jämfört med tidigare år.”

Sundström säger att en del högskolepraktikanter hört av sig till Svenska Yle.

”Det kan hända att vi kan ta några praktikanter om det matchar behoven på de olika redaktionerna. I nuläget är det oklart hur det blir. Förhoppningsvis klarnar saken så fort som möjligt.” ●

Jag var i Örebro – det här lärde vi oss av skolskjutningen

Samma dag som tio mördades i Risbergska skolan i Örebro publicerade *Aftonbladet* en intervju med förövarens pappa. Journalisten meddelade att sonen är Sveriges värsta massmördare i modern tid – och lämnade dödsbudet till pappan. Förövaren hade nämligen begått självmord. Artikeln avpublicerades efter en stund och *Aftonbladet* bad om ursäkt.

Jag var själv i Örebro för Svenska Yles räkning, och jag vet att det vid stora nyhetshändelser ibland går för fort. Misstag nummer två var tidiga spekulationer om motivet. TV4 kom över ett ljud som hade spelats in av en som suttit inlåst på en toalett i skolan. Enligt tv-kanalens analys ropade förövaren utanför "Ni ska bort från Europa", vilket skulle betyda att dådet var rasistiskt.

Jag har själv lyssnat på ljudet och kan inte avgöra vad som ropas. Sveriges Radios *Medierna* utmanar TV4:s slutsats genom att fråga sig om förövaren kanske ropade något annat, som "Jag kan inte jobba".

PRESSEN HAR NÄMLIGEN spekulerat i att förövaren, som inte hade haft inkomster på flera år, var arg på att socialtjänsten dragit in hans förmåner.

Skolskjutningen kommer att debatteras länge och det kommer att dröja innan vi får veta varför den skedde – om ens någonsin. Det vi däremot vet är att journalisterna nu måste ägna sig åt självkritik.

För precis som finländska journalister togs på säng av skjutningen i Jokela 2007 så togs svenska journalister på

säng i Örebro år 2025. Men på lite olika sätt.

Kritik kom också i Finland mot mediernas bevakning, särskilt för två saker.

Våra medier publicerade intervjuer med chockade, delvis blodiga, ungdomar som välldes ut från skolan. Efter massiv kritik upprepades inte det här år 2008 då vi hade nästa skjutning i Kauhajokki.

Vid båda skjutningar hade förövarna lämnat spår på nätet; skruvade manifest och bilder på sig själva med vapen. De publicerades, som om förövarnas påhittade skäl skulle duga som förklaring.

I SJÄLVA VERKET är förklaringen snarare en vuxenvärld som inte hade tagit ansvar för de båda unga människors psykiska illamående.

Det vi vet nu i Finland är att vi inte ska fokusera på hur sjuka människor tänker, för det kan vi ändå inte förstå. När våldsamma händelser sker ska vi inte ge gärningsmannen eller -kvinnan mycket publicitet, för det förtjänar hen inte. Däremot ska vi lyssna på de drabbade, för de förtjänar att få komma till tals med sin sorg.

Jag var på minnesstunden för en av de döda, **Salim Iskef**, i syrisk-ortodoxa kyrkan i Örebro. Jag såg sorgen i hans trolovades rödgråtna ögon men lyssnade också på prästen som ingjöt hopp i församlingen genom att säga att vi inte ska låta hatet vinna.

Sådana ord förtjänar uppmärksamhet. Det är ord som bär Sverige genom sorgen. ●

Marcus Lillkvist ●
Skribenten jobbar på Svenska Yles samhällsredaktion.

MEDIENYTT

Redigeringen av Bonniers finländska papperstidningar flyttar till Sverige

Snart redigeras inga printversioner av de svenskspråkiga dagstidningarna i Finland. Redigeringen av *Hufvudstadsbladet*, *Västra Nyland*, *Borgåbladet*, *Vasabladet*, *Österbottens Tidning* och *Syd-Österbotten* ska flytta till Sundsvall. Där finns Bonnier News redigeringsnav som redigerar koncernens svenska lokal- och regionaltidningar.

För att kunna genomföra omställningen har både Bonnier News Finland och *Hufvudstadsbladet* Ab inlett omställningsförhandlingar. Förhandlingarna inleddes 6 februari och omfattar 14 personer. Maximalt tre fasta anställningar i Nyland och nio i Österbotten kan upphöra. Förhandlingen förs gemensamt för de två bolagen.

Målet är att säkerställa en hållbar framtid för

papperstidningen, säger *Hufvudstadsbladets* chefredaktör **Kalle Silfverberg**.

"Vi försöker effektivisera produktionen av papperstidningen uttryckligen för att kunna satsa på våra journalistiska innehåll."

Anna Sourander är redaktionens huvudförtroendeperson vid Bonnier News Finland och ledarskribent på *Vasabladet* och *Österbottens Tidning*.

"Omställningsförhandlingarna drabbar många kolleger. Det är självklart ett hårt slag mot redaktionen."

Sourander har två önskemål till arbetsgivaren. Det första är att företaget ser att kollegerna som jobbar med redigering kan tillföra mycket till redaktionen – också i andra uppgifter.

"Bonnier säger att man vill satsa på lokaljourna-

listik. Med tanke på det skulle det vara konstigt om inte de här människornas enorma kompetens togs tillvara."

Det andra önskemålet? Att Bonnier i redigeringen ska beakta både de språkliga och kulturella skillnaderna som finns mellan Sverige och Finland.

"Det kommer att kräva specialuppmärksamhet."

Var *Åbo Underrättelser* och *Pargas Kungörelser* redigeras i framtiden är ännu öppet. Tidningarna har sedan september 2024 redigerats i Vasa av Bonnier News Finland.

"Vi har ett avtal enligt vilket vi köper ombrytningstjänsten och vi utgår från att det fortsätter som tidigare", säger ÅU Medias vd **Susanna Landor**.

Lina Laurent

FOKUS

Kimmo Porttilan mielestä urheiluselostaja on hääjuhlien humalainen eno

Manu Haapalainen, teksti • Antti Aimo-Koivisto/Lehtikuva, kuva

Tämän lehden ilmestyessä Yleisradion urheiluselostaja **Kimmo Porttila** on jo kotiutunut Trondheimin MM-hiihdoista. Niissä hän on omien sanojensa mukaan hetkittäin käyttäytynyt kuin nousuhumalainen eno häissä.

Porttilaa viehättää selostamisessa muuhun toimittajantyöhön verrattuna ylenpalttinen vapaus innostua ja heittäytyä tilanteen vietäväksi.

Se sallitaan, vähän niin kuin juopuneelle sukulaismiehellekin, Porttila sanoo.

"Jos taloustoimittaja huutaisi bruttokansantuotteen kasvassa kurkku suorana, että ihanaa **Herliniit** ihanaa, niin olisi-han se outoa."

Porttilan mukaan sopivan riehaantumisen rajojen etsiminen saattaa olla selostamisessa jopa kiehtovinta.

"Se vaatii paljon omaa funtsimista ja tilanteen lukemista." Toinen Porttilaa selostamisessa viehättävä asia liittyy tulospelin hallittavuuteen.

"Urheilu rajaa maailman sekunteihin, sadasosiin, metreihin ja sentteihin. Maailman isoista kysymyksistä en oikein saa kiinni." •

Trondheimin MM-hiihdoissa kuvattu Kimmo Porttila sanoo, ettei kadehdi norjalaiskollegoita, vaikka nämä pääsevät jatkuvasti hehkuttamaan omiensa voittoja. "Mehän yritämme vain tehdä tarjolla olevasta draamasta hyvän lähetyksen."

Heli Hämäläinen ● Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän yliopistonopettaja Jyväskylän yliopistossa.

Yksi suomen sanajärjestyskarikoista

Ennustettavuus ja sitä kautta turvallisuushakuisuus on ihmisen yksi perustarpeista.” Bongaako kielisilmäsi virkkeestä mitään outoa? Miten muokkaisit virkettä?

Suomen sanajärjestys on enimmäkseen joustava. Useimmat lauseenjäsenet voi järjestää monin tavoin ilmaisemaan joko täysin samaa ajatusta tai pieniä painotuseroja. Esimerkiksi ”kasvomaskisuositus jatkuu yliopiston kaikissa tiloissa” ja ”kaikissa yliopiston tiloissa” tarkoittavat samaa.

Joitakin sanajärjestyssääntöjä kuitenkin on. Kun puhutaan kokonaisuuden osasta (useimmiten elatiivimuotoinen substantiivi kuten *yksi ravintolan omistajista*), sanan *yksi* tulee olla ennen substantiivin omistusmuotoista määritettä eli genetiiviattribuuttia.

Kokonaisuuden osaa ilmaisevan genetiiviattribuuttilausekkeen rikkomista on alkanut näkyä kirjoitetussa kielessä yhä enemmän. Jopa *Othellon* Jago-vänrikin kirjoitetaan olevan ”**Shakespearen** yksi tunnetuimmista pahiksista”.

Oletan muodin tulleen puhutusta kielestä. Spontaanisti tuotetulle puheelle ovat tyypillisiä sanajärjestyksen epäloogisuudet ja lauserakenteen muuttaminen kesken ajatuksen.

Julkaistavaksi tarkoitettua tekstiä sen sijaan on lupa ja usein kannattavaakin muokata sujuvammaksi. Kirjoitettua kieltä ehtii ajatella puhuttua pitempään.

Puhutussa kielessä voi olla luontevaa sanaa ”Euroviisujen yksi tarkoituksista on tuoda kansoja yhteen”. Teemasanalla *Euroviisut* aloittaminen auttaa kuulijaa ymmärtämään heti ensimmäisestä sanasta lähtien, mihin asia liittyy.

Kirjoitettua kieltä kahlatessaan lukija pystyy tarvittaessa palaamaan yksittäisiin sanoihin ja ymmärtämään yhden *Euroviisujen tarkoituksista* tässä yleiskielen mukaisessa sanajärjestyksessä.

Monesti arkisen *yksi jostakin* -ilmaustyyppin voisi jopa poistaa virkkeestä kokonaan. Vaikkapa kolumnin alun *ennustettavuus* voisi olla ihan vain *ihmisen perustarpeita*. ●

TUTKITTUA

Faktantarkistajat suhtautuvat ristiriitaisesti tekoälyyn

Pohjoismaiset faktantarkistajat ovat valmiita hyödyntämään tekoälyä työssään mutta ovat myös huolissaan sen arvaamattomuudesta ja läpinäkymättömyydestä.

Tämä selviää *Emerging Media* -lehdessä viime syksynä julkaistusta tutkimuksesta. Tutkimusta varten kolme Bergenin ja Helsingin yliopistojen tutkijaa selvitti, miten faktantarkistajat suhtautuvat tekoälytyökaluihin.

Aineistoksi haastateltiin neljän pohjoismaisen faktantarkistusorganisaation työntekijöitä. Suomesta mukana oli Faktabaari, Norjasta Faktisk, Tanskasta TjekDet ja Ruotsista Källkritikbyrån.

Tutkimuksen mukaan faktantarkistajien suhtautuminen tekoälyn käyttöön työssään on avoin ja myönteinen. Tekoälytyökalujen koetaan helpottavan medioiden seuraamista, tiedon järjestämistä ja multim mediasisältöjen tarkistamista.

Toisaalta faktantarkistajat suhtautuvat tekoälytyökaluihin myös kriittisesti. Tekoälyjen koetaan tekevän usein huonoa työtä. Muun muassa

tekoälyjen luomat satunnaiset, arvaamattomat hallusinaatiot aiheuttavat ongelmia.

Faktantarkistajien mukaan tekoälystä on hyötyä vain valikoiduissa tehtävissä ihmisen visussa valvonnassa. Tekoäly ei kykene tarkistamaan faktoja itsenäisesti.

Tekoälyt myös tekevät tarkistusprosessista aiempaa läpinäkymättömämmän. Suuri osa tekoälyn tekemistä oletuksista ja päätelmistä jää näkymättömiin.

Tutkituista organisaatioista eniten automaatioita hyödyntää norjalainen Faktisk. Organisaatioissa työskentelee useita ohjelmointitaitoisia journalisteja, ja tekoälytyökalut ovat osa faktantarkistajien arkea.

Sen sijaan tanskalainen TjekDet ei salli generatiivisen tekoälyn käyttöä tiedonkeruussa lainkaan. Se tukeutuu tekoälyyn vain tekstien oikoluvussa ja kääntämisessä.

Suomalaisessa Faktabaarissa tiedonhakua täydennetään suuriin kielimalleihin perustuvilla

tekoälyillä vain satunnaisesti. Organisaation resurssien rajallisuus vaikeuttaa uusien työkalujen käyttöönottoa.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: ESSI LYYTIKÄINEN, A-LEHDET OY

Samuel Savolainen, 38, aloitti helmikuussa Avun päätoimittajana. Hänen vastuulleen kuuluvat myös A-lehtien digimedit *Apu360* ja *Aitio*. Savolainen on toiminut aiemmin muun muassa urheilumedia *Aition* vastaavana tuottajana, *Urheilulehden* uutispäällikkönä ja *Hämeen Sanomien* urheilutoimituksen esihenkilönä.

Samuel Savolainen seurasi isänsä jalanjalkia Avun päätoimittajaksi

Edeltäjäsi Ville Pernaa irtisanoutui kolmen kuukauden jälkeen. A-lehdissä on käyty myös muutosneuvotteluja. Millainen hetki tämä on aloittaa Avussa?

Filosofiani on katsoa eteenpäin. Nopeastihan asiat tapahtuivat, mutta niin ne joskus elämässä tapahtuvat. Tämä tehtävä tuli eteen, enkä suuresti epäroinyt siihen tarttumista.

Millainen ilmapiiri Avun toimituksessa on näiden käänteiden jälkeen?

En tiedä näytteleekö toimitus, mutta mielestäni minut on otettu hyvin vastaan. Meillä on ollut hyvä toimeen tarttumisen ilmapiiri.

Miksi juuri sinut valittiin Pernaan seuraajaksi?

Vaikea itse vastata, miksi joku muu on päättänyt palkata minut. Ehdin olla *Aition* vastaavana tuottajana yksitoista kuukautta, ja siitä on tullut kehuja. Minulla on toimeenpanokykyä ja suoraviivaisuutta tulevaa lehti uudistustakin silmällä pitäen.

Mitä uudistuksessa on tarkoitus muuttaa?

En voi vielä kertoa, mutta muutakin kuin fontti.

Taustasi on enimmäkseen urheilujournalismissa. Millainen askel tämä sinulle on?

Se on maksimaalinen haaste, mutta ihmisen on onnellinen ottaessaan vastaan sellaisia. Olen kahden päätoimittajan poika. En ainakaan katkaissut perheen perinnettä.

Mitä Avun kaltaisen yleisaikakauslehden journalismin voi oppia urheilujournalismista?

Urheilu on yhdenlainen yhteiskunnan peili. Olen ollut urheilussakin kiinnostunut

taustojen selvittelystä enemmän kuin tulokista. Urheilujournalismi on samaa yhteiskunnan selittämistä kuin muukin journalismi.

Mitä ajattelit lapsena siitä, että isäsi Veli-Antti Savolainen oli Avun päätoimittaja?

Hänhän oli myös *Iltalehdessä* ja *Uudessa Suomessa* päätoimittajana. *Avussa* hän lopetti syntymävuonnani (1986), mutta hänen työstään muistan sen, että isä oli paljon puhelimessa, ja repi isän hommiin sen ajan, minä pystyi. Nyt pääsen taiteilemaan samalla tavalla omien poikien kanssa.

Miten selviät laajasta työnkuvastasi?

Yhdessä entisen työnantajan suosituskirjeessä lukee, että ”vaikka Savolaisen työkuorma oli usein kohtuuton, niin jarrujen painaminen ei auttanut”. Olen tottunut kovaan työntekoon.

Printti-Avun lukijat eivät ole nuoria. Millainen sen tulevaisuus on?

Apuhan on pitänyt todella hyvin pintansa. Printti on keskeinen osa tekemistämme. Samalla on selvää, että meidän täytyy vahvistaa myös digitekemistämme monikanavaisemmaksi.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

On vastattava, että isäni. Vanhempiaan oppii ymmärtämään parhaiten silloin, kun elää samoja vaiheita kuin he aiemmin. Tuntee, että en ole koskaan ymmärtänyt isääni yhtä hyvin kuin nyt. Hän on kitsas kehuksaan, mutta tästä iso mies kyllä liikuttui.

Manu Haapalainen

Kova kovaa vasten

Haastattelin vuonna 2012 Tšekin Prahassa **Bruce Springsteenin** johtaman The E Street Bandin kitaristia **Nils Lofgrenia**. Haastattelu sujui leppoisan positiivissa fiilikissä. Haastattelun jälkeen lähdin kävelemään reippaasti kohti hotellin ulko-ovea.

Oletetun oven kohdalla kuitenkin kolahti ja kovaa – siinä olikin lasiseinä. Osuman jälkeen lasi sai pinnoitukseensa verta ja räkää. Kovan kumahuksen seurauksena tunsin, kuinka liike hotellin aulassa pysähtyi.

Tunsin myös katseet selässäni. Katsoin mukana ollutta vaimoani. Hän näytti huolestuneelta ja huvittuneelta. Henkilökunnan jäsen kysyi vointiani kohteliaasti puhutellen. Hän tiedusteli, tarvitsenko ensiapua tai jäätä. Pieni-muotoinen häpeä nipisteli. Kieltäydyin kohteliaasti avusta, pyysin vain paperia.

Pyysin enimmäkseen eritteet kasvoiltani. Kiittelin mielessäni lasivalmistajaa riittävän vahvasta tuotteesta. Sen jälkeen jalat liikkui vauhdikkaasti pois kiinnostuneiden katseiden edestä. Samalla vaimoni oli havainnut, ettei minulla ole suurempaa hätää, ja nauru maittoi.

Illan konsertissa kuultiin kappale *This Hard Land*. Olin esittänyt siitä toiveen Lofgrenille, ja hän lupasi kertoa sen Springsteenille.

Kyseessä on myös Springsteenin ja bändin suomalaisen faniyhteisön nimi. Kappaleen kuuleminen oli hieno päätös episodille, vaikka nenä punoitti arkana.

Tapasin Lofgrenin uudelleen kahden viikon kuluttua Helsingin konsertissa. Kerroin hänelle tapahtuneesta. Lofgren naurovi hyväntahtoisesti.

Tomi Olli

Kirjoittaja on freelancetoimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Lauttasaaren kirkolla Helsingissä kuvattu ruokatoimittaja Sanna Mansikkamäki työskenteli ja lomaili vuodenvaihteessa viisi viikkoa Italiassa. Sen mahdollisti hänen työnantajansa joustava etätyökäytäntö.

SANNA MANSIKKAMÄKI OLII VIISI VIIKKOA ITALIASSA, KOSKA OTAVAMEDIA SALLII ETÄTYÖT ULKOMAILTA

Tuomo Väliäho, teksti • Meeri Utti, kuva

Voi sitä työpäivänsä aloittaa näinkin: aamuseitsemältä ulos Rooman ka-
duille ja johonkin kivaan kahvilaan.
Sitten tilataan cappuccino ja herkul-
lisella kreemillä täytetty croissant.

Aamukahvin jälkeen ostetaan
sanomalehti ja palataan kämpälle. Sitten tietokone
auki, kirjoittamista ja Teams-palavereja. Työpäivän
päätyttyä hypätään bussiin ja ajetaan Colosseumin
ohi keskustaan tuttuja tapaamaan.

Tällainen oli **Sanna Mansikkamäen** tyypillinen
työpäivä viime joulukuussa, kun hän oli etätois-
sa Roomassa. Italia oli Mansikkamäelle luonteva
valinta, sillä hän työskentelee ruokatoimittajana.

”Sain valtavasti uusia ideoita. Tutustuin paik-
alliseen ruokakulttuuriin ja kirjoitin koko ajan ylös
ideoita uusiin resepteihin”, Mansikkamäki kertoo.

MANSIKKAMÄEN TYÖN Italiassa mahdollisti hänen
työnantajansa Otavamedian käytäntö, joka sallii
työntekijöiden etätyöt ulkomailta neljän viikon

ajan. Kohteen pitää olla joko EU-maa, Britannia tai
Sveitsi.

Työntekijän on lisäksi maksettava itse matkansa
sekä majoituksensa, hankittava vakuutus ja hu-
lehdittava omasta terveydenhuollostaan.

”Ehtona on myös se, että täytyy olla koko ajan
tavoitettavissa puhelimella ja netissä. On siis pys-
yttävä tekemään töitä ihan normaalisti”, Mansikka-
mäki sanoo.

Mansikkamäki oli Italiassa viisi viikkoa, joista
kaksi oli työtä ja kolme lomaa. Lomaviikot hän
vietti Venetsiassa, Napolissa ja Piemontessa.

Viime aikoina on ollut paljon puhetta siitä, että
yritykset pyrkivät saamaan työntekijänsä takai-
sin toimistoihin. Journalistiliiton juristin **Tuomas
Aallon** mukaan samaa ei ole nähtävissä mediayri-
tyksissä.

”Sellaista viestiä emme ole saaneet. Toisaalta
emme ole kuulleet muiden kuin Otavamedian sal-
livan etätyöt ulkomailta. Hyvältähän se kuulostaa,
jos noin voi toimia.”

Otavamedian pääluottamushenkilö **Tomi
Peurakoski** ei ole saanut työntekijöiltä kysymyk-
siä etätyöstä ulkomailta. Hän päättelee, että järjes-
telyyn on talossa oltu tyytyväisiä.

”Onhan se vain positiivista, että työnantaja tar-
joaa tällaista mahdollisuutta, jos kerran työnteki-
jällä on mahdollisuus ja halu lähteä”, Peurakoski
sanoo.

SANNA MANSIKKAMÄKI sanoo, että etätyö Roomassa
paransi huomattavasti hänen hyvinvointiaan. Hän
kokee olevansa levännyt ja virkistynyt vielä kuu-
kausia Italian-matkan jälkeenkin.

”Tutut sanoivat, että olen nyt paljon freesimpi.
Painokin on laskenut, vaikka söin siellä todella
paljon”, Mansikkamäki kertoo.

”Töitäkin tein päivän aikana paljon enemmän
kuin täällä. Tajusin vasta jälkikäteen, että syynä oli
se, ettei ollut kotiaskareita eikä ketään keskeyttä-
mässä.” ●

INHIMILLISYYS ON TULEVAISUUDEN JOURNALISTIN TÄRKEIN TAITO

Journalistin työssä on aina tarvittu sosiaalisia taitoja, muutosvalmiutta, kriittisyyttä ja kykyä eettiseen ajatteluun. On epätodennäköistä, että tekoäly tai algoritmit pystyivät täysin korvaamaan niitä.

Tämän vahvistaa toimituspäällikkö **Elisa Miinin** tuoreessa, ylempää ammattikorkeakoulututkintoa varten tekemässään opinnäytetyössään *Mihin toimittajia tarvitaan? Journalistien tulevaisuuden työelämätaidot* (TAMK 2025).

Inhimillisuus työelämän keskeisenä taitona siis korostuu tulevaisuudessa, mutta puhuvatko toimitukset näistä työelämätaidoista riittävästi? Omien vahvuuksien tunteminen olisi välttämätöntä, jos journalistinen media haluaa olla olemassa myös tulevaisuudessa.

Väitän, että toimituksellisen työn tulevaisuuden johtaminen ei tarkoita enää lisää prosessien virtaviivaistamista. Sen sijaan se vaatii inhimillisten taitojen täsmällisempää hyödyntämistä.

Kurjistaminen ei johda kasvuun. Työntekijä innostuu, kun työnantajakin uskoo toimintansa merkitykseen. Innostunut työntekijä tuottaa sisältöä, joka innostaa ja sitouttaa vuorostaan yleisöä.

Journalistinen organisaatio, jossa korostuvat hallinnointi, vastuun välittely, epärealistiset odotukset tai osaoptimointi, ei innosta ketään. Luova työntekijä haluaa olla ylpeä työnantajastaan.

INHIMILLISEN TULEVAISUUSKENAARION olennaiset tekijät ovat lopulta ihan tuttuja. Työskenneltyäni 25 vuotta journalistien työelämän parissa voisin määritellä sellaisiksi esimerkiksi nämä kolme:

1. Yhteisö ja tekijä. Yritysten on kiireessäkin muistettava, että journalistisen työn ytimessä on aina ihminen: se lukija, näkijä tai kuulija, joka haluaa kuluttaa journalismia ja tekijä, jonka ideoista ja teoksista yleisö on valmis maksamaan. Tästä hyvä esimerkki on tammikuussa aloittanut *Uusi Juttu*, joka keräsi paljon tilaajia jo ennen lanseeraustaan.

Toiminta-ajatus on ilmeisesti tekijöitä motivoiva ja työehdot kilpailukykyisiä, sillä *Uusi Juttu* houkutteli mukaan kokeneita journalisteja.

2. Kristallisoitunut viisaus. Perinteisissäkin mediaorganisaatioissa tuottavuus ja taloudellinen tulos syntyvät motivoituneen henkilöstön osaamisesta. Motivaatiota ja osaamista on kuitenkin osattava johtaa, kuten taloutta ja sisältöjäkin.

Oikein johdettu henkilöstö tuottaa innovaatioita. Motivointi voi käytännössä olla hyvin yksinkertaisia tekoja: järjestetään mahdollisuus tehdä vapaaehtoisesti osa-aikatyötä, opiskella tai annetaan journalistille aikaa seurata intuitiotaan.

Kysymys on toimituksen resurssien kohdentamisesta siten, että niistä saadaan paras hyöty irti. Hyöty ei tarkoita vain massaa, vaan sisältöä, joka puolestaan poikii jotain uutta.

3. Tulevaisuuden tekijät. Mitä alan työnantajat tarjoavat niille taitaville tekijöille, joiden pitäisi tulevaisuudessa tarjota kaikupohjaa koko demokratialle? Tämän päivän opiskelija päätyy usein kesätoimittajana jopa suoraan deskiin tekemään julkaisupäätöksiä. Silti kuukausipalkka saattaa jäädä noin 2000 euroon, jos toimittajalla ei ole korkeakoulututkintoa tai pitkää alan työkokemusta. Kaikkea mahdollista datajournalismista pystyvideoihin ja soteaiheista ilmiöjuttuihin sujuvasti tekeväälle määräaikaiselle työntekijälle ei välttämättä makseta edes 3200 euron kuukausipalkkaa.

Nuorille tarjotaan liian usein vain satunnaisia tuntitöitä minimipalkalla, ilman mahdollisuutta parempiin ansioihin. Mahtaako se houkuttaa osavia tekijöitä jäämään alalle? Uutta kasvuakin pitää kultivoida ja johtaa, eli siihen pitää investoida.

TULEVAISUUDEN JOURNALISTIN tärkeimmät taidot, kuten sosiaalisuus ja eettisyys, ovat inhimillisiä ominaisuuksia. Niiden ylläpitäminen vaatii aikaa ja palautumista. Jatkuvassa epävarmuudessa ne eivät kukoista. ●

Tytti Oras ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi.

Journalisti 3/1997 pohti mediakulttuurin muutosta.

Hymyilevä journalisti taitaa flirtin

Tuttua vertausta käyttäen vanha, yrmä demokratian vahtikoira on kovaa vauhtia muuttumassa markkinayhteiskunnan söpöiksi puudeleiksi ja irvailviksi kulkukoiriksi.”

Näin linjasi **Markku Koski** *Journalistin* numerossa 3/1997 julkaisussa tekstissään *Hymyilevä toimittaja*. Siinä Koski arvioi kriittisesti, miten suomalaisten journalistien tv-esiintyminen oli muuttunut ja sisällöt keventyneet.

”Ei ole montakaan vuotta, kun MTV:n *Kypin uutisten* parivaljakko herätti pahennusta pikku loppuhymähdyskellään. Nyt kuitenkin samaa voi joskus lukea Ykkösenkin uutistenlukijan muuten niin perushuolestuneilta kasvoilta.”

Koski epäili, että ”hymynkaaren tunkeutuminen journalismiin kovaan ytimeen” osoitti, miten mediakulttuuri oli muuttumassa. Journalistit eivät ajatelleet enää puhuvansa kansalaisille, vaan yleisölle.

Samalla 1960-lukulaisten tinkäamisen rinnalle oli tullut flirtti.

”Oman rakkaan minän ohella hymyilevä toimittaja uppoaa haasteltavaansa”, Koski kirjoitti.

Osa toimittajista oli Kosken mukaan ottanut kuitenkin toisenlaisen ironisen hymyn.

”Ironinen toimittaja ei flirttaile haastateltavansa vaan tehtävänsä kanssa.”

Marja Honkonen

Peloton Helena oli aina pienemmän puolella

UUTISTEN VASTAANOTTAJA
HELENA TOURA
12.9.1950 INARI – 4.12.2024 TURENKI

Helena Toura (os. Halla-aho, entinen Toiviainen) menehtyi muistisairauteen Turengissa joulukuussa 2024. Hän oli syntynyt Inarissa 1950. Suuren osaa elämästään hän eli ja vaikutti Lappeenrannassa.

Helena Toura teki työuransa *Etelä-Saimaan* toimituksessa, jossa hän työskenteli 37 vuotta ensin uutisten vastaanottajana ja sittemmin erilaisissa toimituksen avustavissa tehtävissä.

Toimitusosaston väki muodosti suuren, yhteisen perheen. Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistys tuli tutuksi myös jälkikasvulle. *Ampiaista* luettiin vappuna ja ISSY:n lomapaikka Arkankeli Kyläniemessä oli ainoa kesämökkimme.

Ulkokultaisuus ja mammonan perässä juokseminen oli Helenasta naurettavaa. Hänellä oli omat norminpurkutalkoot meneillään koko elämänsä ajan. Helena Toura

oli peloton, sopimaton, rehellinen, herkkä, värikäs, aito, nokkela, sydämellinen ja ehdottomasti aina pienemmän puolella. Kadehdittavan vapaa ihminen, joka ei jättänyt ketään kylmäksi.

Vaikka elämä päättyy, tarinat elävät. Toivottavasti kaikki lapsenlapsenlapsetkin kuulevat pelottomasta Helena-mummosta, joka hiihti kouluun kesät talvet, piti *Etelä-Saimaan* päätoimittajat kurissa ja nuhteessa ja löysi sopivan (kulahtaneen) mietelauseen tilanteeseen kuin tilanteeseen.

Sanni Halla-aho

Kirjoittaja on Helena Touran tytär.

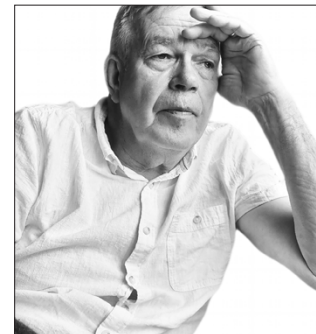
Elokuvatuottaja nousi tähdeksi toimimalla paremman maailman puolesta

ELOKUVATUOTTAJA IIKKA VEHKALAHTI
29.6.1949 ORIMATTILA – 22.12.2024
HANKO

Elokuvatuottaja **Iikka Vehkalahti** kuoli sairaskohtaukseen Hangossa joulukuussa 2024. Vehkalahti kertoi kollegoilleen kerran muistikuvan lapsuudesta: ”Muistan, milaista oli katsoa pikkuisen mökin ikkunasta suurta taloa.”

Hänen kaikkea toimintaansa ajoi tarve edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Rakkaus elokuvaan ja rohkeus muuttaa ihanteet toiminnaksi tekivät Vehkalahdesta suomalaisen ja kansainvälisen dokumenttielokuvamaailman tähden. Toimiessaan Ylen *Dokumenttiprojektin* tuottajana hänet tunnettiin visionäärinä ja vaikuttajana, ja vuonna 2018 hänet kutsuttiin Oscar-akatemian jäseneksi.

Vehkalahti oli aina taustoista riippumatta ihminen ihmiselle. Hierarkiat eivät merkinneet hänelle

mitään. Elokuva oli hänelle keino rakentaa siltoja, jotta me eri puolilla asuvat ihmiset näkisimme toisemme ja ymmärtäisimme mitä näemme. Hänen visionsa tuotti lukuisia hienoja elokuvia, demokratiahankkeita ja oman äänensä löytäneitä elokuvantekijöitä ympäri maailmaa.

Vehkalahti teki kaikkensa korjataksaan epäkohtia, muttei koskaan kadottanut kykyä nauttia elämästä, iloita ja tanssia. Häntä jäi kaipaamaan uusperhe ja maailmanlaajuinen elokuvantekijöiden yhteisö.

Elina Hirvonen

Kirjoittaja on kirjailija ja dokumenttielokuvaohjaaja

Liiton mieheksi Aamulehdestä

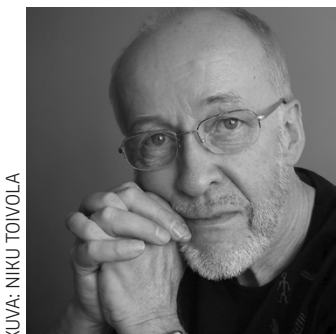
TOIMITTAJA, JÄRJESTÖSIHTEERI
KALERVO TOIVOLA
19.11.1935 HAAPAMÄKI – 6.1.2025
HELSINKI

Journalistiliiton pitkäaikainen järjestösihteeri **Kalervo Toivola** kuoli 89-vuotiaana. Pian lukion ja kauppaopiston jälkeen Kalervo pääsi *Aamulehden* kesätoimittajaksi, ja lehdessä kului parikymmentä vuotta uutistoimittajana ja vuoropäällikkönä.

Sitten toimituksen pääluottamushenkilö houkuteltiin Sanomalehtimiesliiton järjestösihteeriksi Helsinkiin. Tätä tehtävää Toivola hoiti 25 vuotta eläkkeelle jäämiseen asti vuoteen 2000.

Kalervo Toivola piti yllä järjestökoneistoa, mutta oli myös asiantuntija teknisissä aiheissa, kun uusien työmenetelmien ehdoista piti sopia paitsi työnantajien myös kirjapainoväen kanssa. Toimistosakin hän oli uuden tietotekniikan etevin, vaikka oli työyhteisön vanhin.

Työn vastapainona Kalervo eli vapaa-aikaansa erittäin aktiivisesti.

KUVA: NIKU TOIVOLA

Omakotitalo Helsingissä ja loma-asunto Ähtärissä vaativat askareensa. Vaeltaminen omien poikien kanssa Lapissa, muu retkeily sekä seniorivuosiin jatkuneet mailapelit pitivät kuntoa yllä. Matkailu, valokuvaus ja säännölliset Radion sinfoniaorkesterin konsertit kuuluivat ohjelmaan.

Kalervo Toivola oli aina rauhallinen ja pitkäpinna. Harva oli nähnyt häntä huonolla tuulella saati vihaisena. Siksi humoristisin mahdollinen lempinimi hänelle oli erään koiranleuan keksimä ”Räyhä-Kalervo”.

Pekka Laine

Kirjoittaja toimi Journalistiliiton puheenjohtajana 1992–2006

Kaikkien tuntema kuvaaja teki töitä täysillä

VALOKUVAAJA MAURI RATILAINEN
05.12.1961 JOENSUU – 17.1.2025 HELSINKI

Mauri Ratilainen kuoli kesken rankasta sydänleikkauksesta toipumisen Helsingissä tammikuussa 2025. Ratilainen oli 63-vuotias.

Joensuussa syntynyt kuvaaja oli tuttu näky uutistilanteissa yli 40 vuotta. ”Rati” aloitti kesäkuvaajana *Karjalan maassa*, mistä hän siirtyi 1980-luvulla *Karjalaisen* ja *Keskisuomalaisen* kautta pääkaupunkiin, *Ilta-lehteen* ja *Ilta-Sanomiin*.

Jo 1990-luvulla hän kuvasi maakuntalehtien – kuten *Aamulehden* ja *Turun Sanomien* – Helsingin toimituksille. Ratilainen oli Compic-kuvapalvelun perustajia. Kuvaajien yhteenliittymä haastoi rohkeasti alan isoimmat. Ratilainen kuvasi myös European Pressphoto Agencylle (EPA) Suomessa.

Viime vuosina Ratilainen oli Lännen Median luottokuvaaja. Hän oli takuuvarma ja aina lähtövalmis. Yrittäjähenkkinen mies teki kuvauskeikkoja vielä loppuvuodesta, vaikka sairastelu jo painoi askelta.

KUVA: MATTI POSIO

Värikästä persoonaa jäävät omaisten lisäksi kaipaamaan lukuisat ystävät ja kollegat, joista moni pääsi ”Ratin” kanssa juttukeikoille tämän jyrävällä Hummerilla.

Ratilainen ja elämäkumppaninsa *Ilta-Sanomien* erikoistoimittaja **Arja Paananen** työskentelivät yhdessä Moskovassa jo 1990-luvun alusta lähtien.

Venäjälläkin ison miehen olemus avasi monia uskomattomia ovia. Viimeisenä tahtonaan Ratilainen toivoi julkista arkistointia historiallisille kuvilleen Neuvostoliitosta ja Venäjältä.

Matti Posio

Kirjoittaja on Mauri Ratilaisen pitkäaikainen työpari ja Lännen Median toimituksen päällikkö.

KOKOUKSET

ISSY:n vuosikokous

Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistyksen vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräisten asioiden lisäksi sääntömuutos, ml. nimenmuutos. Kokousmateriaalit lähetetään ilmoittautuneille sähköpostitse. Kokoukseen järjestetään kuljetus Imatralta. Kokousväelle tarjotaan lounas. Sitovat ilmoittautumiset sihteerille **Tiina Mansikalle** 20.3. mennessä. Ilmoita samalla mahdollisesta erityisruokavaliostasi ja siitä, osallistutko kuljetukseen.

Aika: La 29.3. klo 12.

Paikka: Ravintola Lappeen Ruustinna

(Pehtoorintupa), Valtakatu 80, Lappeenranta

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Ilmoittautumiset

20.3. mennessä tiina.mansikka@pp.inet.fi.

Lisätietoja jäsenkirjeessä tai

p. 0440 350 552.

Järjestäjä: ISSY ry

HSJ:n vuosikokous

Helsingin Seudun Journalistien

vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräisten

asioiden lisäksi asiat, jotka on mainittu

hsj.fi-sivuilla julkaistussa kokouskutsussa.

Ilmapala on tarjolla ennakoon ilmoittautu-

neille ennen kokousta kello 17–18.

Vuosikokousasiakirjat lähetetään jäsenille

Lööpissä 1/25.

Aika: Ke 26.3. klo 18

Paikka: Hotelli Presidentti,

Eteläinen Rautatiekatu 4, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Ilmoittautumiset

viimeistään ti 18.3. osoitteessa

hsj.fi-tapahtumakalenterin kautta.

Järjestäjä: HSJ ry

SFJ:n vuosikokous

Suomen freelance-journalistien vuosikokous

järjestetään 5.4. kello 14. Kokouksessa

käsitellään sääntömääräiset asiat.

Tilaisuuden aluksi tutkija **Laura Haapala** ja

freelancetoimittaja **Janne Flinkkilä** keskustelevat

itsensätyöllistäjien työelämän laadusta.

Kokouksessa ovat äänivaltaisia edustajia

Suomen freelance-journalistit ry:n jäsenet.

Kokousasiakirjat toimitetaan ilmoittautuneille

sähköpostitse ennen kokousta.

Aika: La 5.4. klo 14

Paikka: Journalistiliiton toimisto,

Siltasaarekatu 18 A, 7. krs, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Freet.fi

Järjestäjä: SFJ ry

RTTL:n sääntömääräinen kevätedustajakokous

Radio- ja televisiotoimittajien Liitto RTTL ry:n

kevätedustajakokous pidetään 25.4. klo 15.00

alkaen Ison Pajan Auditoriossa. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja mahdolliset aloitteet.

Radio- och tv-redaktörernas förbund rf:s vårens representativ församling organiseras fredag den 25 april kl. 15.00 i Iso Paja Auditorium. På mötet behandlas stadgeenliga ärenden samt eventuella motioner. Sista inlämningsdag för motioner är den 21 mars.

Aika: Pe 25.4. klo 15.

Paikka: Ison Pajan Auditorio, Radiokatu 3

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Aloitteet tulee

jättää kirjallisena viimeistään 21.3. RTTL:n

toimistoon.

Järjestäjä: RTTL ry

KSJ:n vuosikokous

Keski-Suomen Journalistien sääntömääräinen

vuosikokous pidetään lauantaina 29.3.

Jyväskylässä. Kokouksessa käsitellään sääntöjen

määräamät asiat, aloite frisbeegolfradan

rakentamisesta ja sääntömuutosasia.

Aika: La 29.3. klo 13–16

Paikka: Hotelli-ravintola Alba,

Ahlmaninkatu 4, Jyväskylä

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

21.3. mennessä Teemu Lähteelle osoitteeseen

sihteeriksi@ksjournalistit.fi.

Tiedustelut p. 045 102 9502

Järjestäjä: KSJ

KUVAJOURNALISTIEN KOPIOSTO-APURAHOJA HAETTAVANA

Apurahahaku **alkaa 24. helmikuuta ja päättyy 19. maaliskuuta kello 16.**

Jokesin Lehtikuvaajarahaston jakamia apurahoja myönnetään esimerkiksi opintomatkoihin, kirja- ja näyttelyhankkeisiin, ammatillisiin kursseihin ja konferensseihin osallistumiseen, valokuvaproduktioiden tekemiseen ja alaa koskeviin tutkimuksiin.

Apurahaa hakevan kuvaajan Kopiosto-valtakirjan tulee olla luovutettu Journalistiliitolle tai hakijan oikeus Kopiosto-apurahoihin on hakemuksessa perusteltava ammatillisella työhistorialla. Apurahoja ei myönnetä laitehankintoihin, työmatkoihin tai opiskelijoille.

Apurahahakemus tehdään Jokesin sähköiseen apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava määräaikaan mennessä pankkitunnuksilla.

Lue koko apurahailmoitus:

<https://www.jokes-saatio.fi/nyt-haettavat-apurahat/>

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr

Kirkko ja kaupunki

Kiinnostaako uskontojournalismi?

Tunnetko pääkaupunkiseudun?

Haemme vakituista

toimittajaa

Kirkko ja kaupunki on yksi Suomen suurimmista aikakauslehdistä (painos noin 325 000)

ja jatkuvasti uutta kehittävä verkkomedia.

Etsimme ripeää ja monipuolista toimittajaa, joka kykenee sukeltamaan myös pintaa syvemälle.

Tutustu hakuilmoitukseen ja jätä hakemuksesi osoitteessa kirkkorekry.fi (työavain 3577).

Hakuaika päättyy 2.4. kello 12 mennessä.

Tehtävä alkaa 1.8.2025.

Jarmo Raivio, 51

- Suomen Kuvalehden taloustoimittaja vuodesta 2002, toimituspäällikkö 2013–2022.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta.
- Opintoja myös Sanomien toimittajakoulussa sekä Oxfordin yliopistossa.

"Talousasiat ovat kierolla tavalla aina kiehtoneet minua", Suomen Kuvalehden Jarmo Raivio sanoo.

Taloustoimittaja Jarmo Raivio havainnollisti, miten arkista on valtionvelan ottaminen

Elokuvakriitikko Sakri Pölösen valinta

"Arvostan *Suomen Kuvalehden* taloustoimittaja **Jarmo Raivion** työtä noin yleensä, mutta erityisesti mieleeni on jäänyt joulukuussa 2023 ilmestynyt artikkeli valtionvelan huutokaupoista. Raivio on valinnut hätkähdyttävän konkreettisen lähestymistavan uutisoinnissa yleensä hyvin abstraktiksi jäävään asiaan eli Suomen valtion velkaan. Vetävästi kirjoitettu artikkeli *Vippaa mulle 1,968 miljardia* vastaa kysymyksiin, joita en olisi edes tiennyt esittää – mahtavaa!"

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti • Teemu Kuusimurto, kuva

Se hiukan yllättikin, että tämä oli ihan normitiistai valtiokonttorissa." Niin **Jarmo Raivio** kuvailee juttukeikkaa, jolla hän pääsi seuraamaan Valtiokonttorin virkamiesten työtä velkahuutokaupan aikana.

Velanotto osoittautuu hyvin arkiseksi toimenpiteeksi. Puolen tunnin nettihuutokaupan jälkeen virkamiehet löytävät kahvia hörppiesään edullisimman tavan lainata Suomen valtiolle hieman alle kaksi miljardia euroa.

"Rahat ovat valtiontalouden käytettävissä kaksi pankkipäivää myöhemmin", juttu päättyy toteavasti.

Vippaa mulle 1,968 miljardia ilmestyi *Suomen Kuvalehdessä* joulukuussa 2023.

Jarmo Raivio on työskennellyt *Suomen Kuvalehden* talousjournalismin parissa jo yli kaksikymmentä vuotta. Loppuvuodesta 2023 hän palasi jo kymmenisen vuotta aiemmin virinneeseen juttuideaan. Hän halusi selvittää, miten valtio hankkii velkarahansa.

"Kun alun perin yritin tehdä juttua noin kymmenen vuotta sitten, valtiokonttorin vastaus oli, ettei ketään missään tapauksessa päästetä seuraamaan huutokauppoja", Raivio kertoo.

Syksyllä 2023 velkalaivat ja suunnattomat summat olivat jälleen keran julkisessa keskustelussa. Raivio yritti uudestaan.

"Yllätyksekseni juttu onnistuikin nyt. Yritin hakea ylätasoin käsitteiden sijaan mukaan juuri tilanteen kuvailua, eli mahdollisimman paljon yksityiskohtia."

Raivion repparissa virkamiesten rennon asenteen suorastaan haistaa. Raivio kuvailee lukijalle heidän kahvikuppejaan ja kuulakärkikynällä vihkoon raapustettuja korkoprosentteja.

"Olen pyrkinyt löytämään talousjuttuihin konkretiaa. Niissä puhutaan monesti niin usvaisista ylätasoin asioista", Raivio sanoo.

Raivion mukaan talousjournalismissa on hänen uransa aikana muuttunut ennen kaikkea se, miten lukija huomioidaan.

"Ehkä aiemmin ajateltiin, että nämä ovat automaattisesti Tärkeitä asioita. Nyt talousjournalisminkin pitää eri tavalla perustella kiinnostavuutensa. Tykkään laajemmista kokonaisuuksista, joissa ei kysytä, paljonko sähkö maksaa kello yhden ja puoli neljän välillä. Plussaa on, jos juttu on vielä vähän hauska. Ei vitsiä tarvitse väentää, mutta taloudes-takin voi kirjoittaa hieman pilke silmäkulmassa." ●

